

Domoljub

V Ljubljani 11. decembra 1940

Leta 53 · Štev. 50

Korporativna država

Izbruh sedanje vojne ni nikakor zameglil misli na osnovno preureditev države, ampak jo je nasprotno še bolj postavil v ospredje. Vojskujoče se države večkrat omenjajo v svojih izjavah, da se bo po končani vojni ureditev države temeljito spremenila. Nekatere države pa so že začele uvajati temelje za novo družbo, ki naj bo urejena na korporativni podlagi. Tako je na Portugalskem ministrski predsednik Salazar že pred leti preuredil državo v korporativnem duhu. V Španiji je general Franco že pred časom napovedal, da bo Španija zgrajena na podlagi krščanske socialne filozofije, t. j. na korporativni podlagi. Poražena Francija tudi misli na neko novo državno obliko, ki bo po vsej verjetnosti korporativna. V Švici je možno gibanje, ki zahteva, da se država obnovi v korporativnem smislu. V ostalem skoraj ni več države, kjer ne bi bila misel o korporativni državi bolj ali manj zastopana.

Kaj pomeni korporativna država? Ko govorimo o korporativni državi, mislimo predvsem na preureditev gospodarstva po »korporacijah«. Korporacija je samoupravna organizacija ljudi istega poklica. Korporacija je torej organiziran stan. Združevala bo ljudi istega poklica v enoto: kmete bo združila v kmečko samoupravno organizacijo, obrtnike zopet v obrtniško itd. Te organizacije bodo na splošno združile delodajalce in delojemalce in tako premagale velike zlorabe, ki se dogajajo zlasti delavskemu sloju, pa tudi drugim nižjim slojem. Za delavce bo to nad vse velike važnosti; korporacije bodo združile delavce in podjetnike v eno telo — saj sta oba sloja člana istega poklica — z namenom, da naj služi gospodarstvo ne le koristim nekaterih maloštevilnih podjetnikov, marveč vsemu delovnemu stanu. Prav tako bodo organizirani tudi drugi stanovi po načelu, da naj bo gospodarstvo podrejeno koristim stanovske skupnosti.

Na zunaj se bo ta nova ureditev pokazala v javnopravni organizaciji različnih poklicev. Te organizacije bodo morale biti samoupravne. To se pravi: uravnavale bodo v mejah osnovnih državnih zakonov svoje strokovne zadeve svobodno in veljavno za vse. To je njihova bistvena zahteva. Njih naloga bo, da preprečijo vsako zlorabo močnejših posameznikov, ki se uveljavljajo nad šibkejšimi v istem poklicu, pa tudi zlorabo močnejših posameznikov ali močnejših organiziranih skupin iz drugih stanov. Seveda se bodo morale korporacije tudi med seboj povezati, da izravnavajo razne spore, ki nastajajo med enim in drugim stanom, med koristmi enega in koristmi drugega stanu. Saj vemo, da ves gospodarski nered izvira iz

tega, ker močnejši posamezniki izkoriščajo šibkejše sloje. V korporativni državi pa bodo tako močni kot šibki poedinci povezani v organiziran stan, ki bo krotil samopašnost močnejših, ščitil pa pravice šibkejših plasti v istem poklicu. Prav tako bi pa vrhovna zveza korporacij ali »gospodarski svet« ščitil pravice šibkejših stanov pred nasilnostjo in izkoriščanjem močnejših stanov.

Vsa gospodarska organizacija države bi torej izgledala nekako takole: državno gospodarstvo sloni na organiziranih stanovih, ki bodo v mejah osnovnih zakonov opravljali svoje strokovne zadeve svobodno in veljavno za vse pripadnike tistega stanu. Sorodne korporacije se bodo združile v višje zveze, višje zveze končno v najvišjo enotno zvezo v najvišjim »narodnim gospodarskim svetom«, ki bo pravi gospodarski parlament. Tako se bo vse gospodarstvo uredilo pod enotnim vidikom skupne blaginje.

Seveda so to samo najsplošnejši, temeljni obrisi bodoče korporativne družbe; obnova sama bo pa silno zapletena, težka in dolgotrajna, ker zadeva v celo vrsto težkih

vprašanj, ki bo vanje zadel zakonodavec, preden bo dosegel želeni cilj. Gospodarski liberalizem je namreč gospodarsko življenje v sodobni državi tako zavozil, da bo treba za obnovo izredno veliko truda in potrpežljivega dela. Toda vse to nas ne sme strašiti, da ne bi pogumno šli za ciljem, ki smo ga spoznali, da je najboljši in ki nas bo edini lahko privedel iz neurejenosti razmer našega časa.

Tudi pri nas v Jugoslaviji so se že od merodajnih strani slišali glasovi o preosnovi državnega gospodarstva. Ali je pod to preosnovo bila mišljena korporativna preosnova? Po vsej verjetnosti. Tudi v naše gospodarstvo se je gospodarski liberalizem tako globoko zajedel in povzročil toliko socialne stiske in neurejenosti, da bo treba čimprej na delo za gospodarsko in socialno preosnovo države.

Ali pa bo s tem socialno vprašanje, o katerem se danes toliko govori in piše, že rešeno? Ne bo, zakaj socialno vprašanje, ki je vprašanje, kako odpraviti zlo v današnji družbi, ni samo gospodarsko vprašanje, temveč je obenem tudi нравno in duhovno vprašanje. Torej vzporedno z gospodarsko preosnovo se bo treba truditi tudi za нравni in duhovni prerod ljudi.

Vrelci nafte

O nafte se v sedanji vojni veliko razpravlja. Saj so nekateri mnenja, da bo zmagovallec v sedanji vojni oni, ki bo imel čimveč nafte. Znana je tudi krilatice, ki jo je baje izrekel že umrli franc. maršal Foch, da so v zadnji vojni priplavali zavezniki do zmage na valovih nafte.

Kaj je nafta? To je tekočina, ki se na izvestnih krajih črpa iz zemlje ter se iz nje pridobiva petrolej, bencin, mazilno olje, olje za pogon itd. Ta tekočina je, kot vidimo, nad vse dragocena. Zato povzroča preskrba z nafto vsaki državi več ali manj skrbi. Saj je od nje odvisen ne samo promet, ampak tudi varnost države. Če beremo vsak dan o nešteti letalskih poletih na velike razdalje in v velikem številu, si lahko predstavljamo o veliki porabi finega letalskega bencina. Kje so potem še avtobusi in tanki! Prevažanje vojakov, topov in streliva se ne vrši več z volovsko ali konjsko vprego. Tudi kmečkih voz ne pozna več dobro opremljena armada. Vse to vrši vojska z bencinom in avtomobili.

Ne samo za vojsko je potrošnja ogromna. V vsaki gorski vasici se rabi petrolej, čeprav ga sedaj tu in tam izpodriva elektrika. Tudi

železnice bi ne mogle voziti, če bi ne bilo na razpolago mazivo. Ogromna je poraba nafte za pogon ladij. Saj se pri enakem učinku potroši trikrat manj nafte kot premoga. Ugodnosti, ki jih nudi nafta napram premogu, so tako velike, da ni izključeno, da bo nafta premog popolnoma izpodrinila. Tako naj navedemo za primer, da je bilo v letu 1914 komaj 3% vsega ladjevja na svetu kurjenega z nafto ter 97% s premogom. Leta 1934 pa se je kurilo z nafto že 46% vseh ladij in le 54% s premogom. Na ta način se prihrani letno nad 50 milijonov ton premoga.

Vsled tako ogromne porabe premoga ni nič čudnega, da si skuša vsaka država preskrbeti nafto bodisi, da jo išče na lastnem ozemlju, bodisi da sklepa ugodne trgovske pogodbe glede nabave. Pri tej brigi je umljivo, da nastajajo trenja med državami in večkrat vojske, čeprav izgleda navidez, da so drugi vzroki za nastanek vojn.

Vse države niso tako srečne, da bi imele lastne izvire nafte. Tako n. pr. naša država doslej še nima lastnih vrelcev, dasi imamo taka polja po mnenju strokovnjakov v Med-

(Nadaljevanje na prihodnji strani spodaj.)

ZASTOPNIKI, pazite na naznanila glede »Slovenčevega koledarja« v današnjem »Domoljubu«!

Evropa v vojni vihri

Razvoj na grško-italijanskem bojišču je bil v prilog grškega orožja. Grške čete so napredovale na vsej fronti, ki sedaj teče globoko v Albaniji, in so na severu prišle mimo Podgradca, v sredini mimo Argirokastra, na jugu pa mimo pristanišča Porto Edda (Santi Quaranta). Grški pritisk še traja, čeprav postaja odpor italijanskih čet, ki so dobile okrepiteve, vedno večji. Potek vojne v Albaniji je imel tudi svojo posledico v italijanskem vrhovnem poveljstvu. Šef italijanskega generalnega štaba maršal Badoglio je odstopil in je bil na njegovo mesto imenovan general Ugo Cavallero. Pri grških uspehih ima veliko zaslugu angleško letalsko orožje, ki zadržuje delovanje italijanskih letalcev, moti umikanje in zbiranje nasprotnikovih čet in preprečuje reden dotok moči in orožja čez morje iz Italije.

Na angleško-nemški fronti so ves teden delovali bombniki, toda v nekoliko manjšem obsegu, kakor prejšnje tedne. Nemci so z veliko silo bombardirali Southampton, Birmingham in Portsmouth. Angleži pa Mannheim, Köln in Düsseldorf. Podmorniška vojna traja naprej z nezmajljivo silo in dela skrbi angleškemu vodstvu, ki je začelo v Ameriki nakupovati velike količine ladij.

Na afriških bojiščih so bile samo tu in tam praske med patrolami. Letalsko delovanje ni imelo velikih obsegov. Srečanj med brodovji ni bilo.

Grški uradno poročajo o večjih uspehih na južnem bojišču v Albaniji. Grške čete so zasedle mesto Delvino, ki leži na cesti med pristaniščem Santi Quaranta in Argirokastrum. Italijanske čete so poskušale z več napadi zavzeti Santi Quaranto, kar pa jim ni uspelo zaradi silnega grškega odpora. Na severnem bojišču so resni boji. Grške čete dan za dnem osvajajo nove strategične postojanke v smeri proti tretji italijanski obrambni črti pri Elbasanu. Prvi grški oddelki so 20 kilometrov pred Elbasanom.

Dne 7. decembra so angleška letala kljub slabemu vremenu in hudemu protiletalskemu odporu ter odporu italijanskih lovskih letal, bombardirala luko Valone in zmetala bombe na pristanišče. Angleška letala so bombardirala tudi sovražne ladje in je bila ena ladja

Badoglio, je odstopil zaradi italijanskih neuspehov v Albaniji.

zadeta od bombe, ki je priletela naravnost na zadnji del ladje.

Minister za narodno gospodarstvo je te dni obiskal več krajev v Grčiji, med drugimi tudi Korčo. Prebivalstvo ga je živahno pozdravljalo in manifestiralo. Korči je poklonil iz prostovoljnih prispevkov, ki jih je zbrala grška narodna mladina, milijon drahem za škodo, ki jo je pretrpelo mesto od bombardiranja. Lerini in Kastoriji je podaril po 200 tisoč drahem, Larisi pa 700.000 drahem. Iz istega fonda je minister dovolil 21 milijonov drahem za nabavo daril vojakom na fronti na bregu in 6 milijonov drahem za nabavo toplega perila.

murju ob Dravi. Saj črpajo onstran Drave Mađari petrolej. Naše ozemlje tudi ni še dovolj raziskano. V Nemčiji je ozemlje dobro preiskano, a vendar niso našli vrelov, ki bi bili osnembe vredni. Pri naši sosedbi Albaniji so našli Italijani vrelo, ki jih sedaj dobro koristi. kar pa seveda ne zadošča za njihove potrebe. Tudi Francija ni došla na boljše, niti v severni Evropi se niso našli vrelic. Na Poljskem v Galiciji so močni vrelici, ki so sedaj pod Rusijo.

Kot prvo petrolejsko polje se more označiti Kavkaz, kjer so pri mestu Baku začeli vrtati že leta 1856. V začetku ni šlo gladko, a leta 1901 so pridobivali že 10 milijonov ton nafte. Znani so bogati petrolejski vreli v Severni Ameriki, dalje v Venezueli, Čilu v Južni Ameriki. V Nizozemski Indiji so odkrili nafto leta 1880. Veliki vreli so v Romuniji in v Iranu. Na otoku Sahalinu na Daljnem vzhodu se pridobiva petrolej, ki ga izkoriščajo Japonci. Seveda jim to ne zadošča, ker silijo na jug v Nizozemsko Indijo.

Leta 1917 se je pridobilo na celem svetu okrog 70 milijonov ton nafte. Valed silne potrebe se je črpanje povečalo tako, da so n. pr. v letu 1934 načrpali že 207 milijonov ton in

v Sev. Ameriki	123 milijonov ton
v Rusiji	24 » »
v Venezueli	20 » »
v Romuniji	8.5 » »
v Iranu	7.6 » »
v Nizozemski Indiji	7 » »
v Mehiki	5.7 » »
v ostalih krajih	12 » »

Zaradi cenejšega prevoza so praktični Angleži iz Irana do Sredozemskega morja — pristanišče Hajfa — položili cevovod v dolžini 1.600 km. Iz cevovodov se pretaka nafta kar v velike petrolejske ladje. Delo je stalo ogromnih stroškov, saj so morali prerezati dve veliki reki Evfrat in Tigris, a vendar se je delo izplačalo. Slične cevi imajo tudi v Ameriki.

Nemčija je zaradi čim večje osamosvojitve pričela izdelovati bencin iz rjavega premoga. Letni pridelek se cení okrog 3 milijone ton, kar seveda ne zadošča vsem potrebam.

Potrebe po nafti naraščajo in seveda nastaja vprašanje ali bo te dragocene tekočine vedno dovolj. Izrabljeni vreli se opuščajo in vrtno novi. Nihče pa ne ve, koliko je še nafte v zemlji.

Londonški dopisnik »Trgovskega in pomorskega listca« v Göteborgu objavlja dolg opis nemškega bombardiranja in uspeha letalskega delovanja ter ugotavlja, da se nočna bombardiranja nemškega letalstva uveljavljajo. Je zmeraj bolj kot važen činitelj v sedanji vojni. Švedski časnikar pravi, da se Nemčija pripravlja, da popolnoma opustoši Anglijo. Nemška ofenziva proti Angliji se izvaja doloma z nočnim bombardiranjem, deloma pa z blokado angleških trgovskih vezi.

Nova doba letalskega vojskovanja se je začela s koncentričnim napadom na Coventry, poroča švedski list. Pri tem moramo upoštevati, da Nemci stalno uporabljajo nove metode pri svojem sistemu bombardiranja.

Nato piše dopisnik o delovanju ponočnih napadov na London in pravi, da se že sedaj jasno riše slika bodočnosti. Največji del prebivalstva bo moral bivati v taboriščih pod milim nebom, vsi bodo morali nositi enake obleke, na hrano pa bodo morali hoditi v občinske ali pa državne kuhinje. Tako daleč sicer še nismo prišli, toda če se bodo nemški letalski napadi nadaljevali s sedanjo silovitostjo, tedaj bo to stanje kmalu zajelo vse Anglijo.

Švedski časnikar opisuje v svojem članku svoje vtise iz Southamptona, ki ga je obiskal in kjer je tudi naletel na strašne prizore. Videl je zbrane ljudi na visokih kupih razvalin, kjer poskušajo izvleči na dan vsaj nekaj svojega imetja, ki je tam pokopano. Prevoznih sredstev sploh ni več. Najbolj je razrušeno središče mesta, kjer požarov sploh ni mogoče pogasiti in kjer je vse prepuščeno plamenom, češ da se bo je pogasilo, ko bo vso zgorelo. Gasilci ne morejo opravljati svojega dela zaradi silne vročine in niso mogli gasiti požarov, dasi so jim prišli na pomoč gasilski oddelki iz bližnjih mest. Največje pogorišče v Southamptonu obsega površino 1 kvadratni kilometer. Velike ulice s številnimi trgovinami, blagovnicami, visokimi skyskrapji in delavnicami so bile v nekaj urah spremenjene v kamenite okostnjake zaradi delovanja nemških bombnikov. Povzod je polno razvalin, ki se še kade.

Prav tako popisuje švedski časnikar svoje vtise v Bristolu in pravi, da so ruševine v tem mestu iste vrste, kakor one v Coventryju. Ko se je bombardiranje že končalo, je pod ruševinami še prišlo do silnih eksplozij bomb in dinamičnih nabojev, ki pri padcu niso eksplodirali. To je še otežkočilo čiščenje in iskanje.

Opozorjamo

na naš novi podlistek na 6. in 7. strani! Podlistek je izvirno perečilo iz zasedane Poljske.

nje za človeškimi žrtvami po nemškem bombardiranju. Številne hiše, ki so na vides ostale nepoškodovane, so morali po bombardiranju porušiti na ta način, da so jih povili z dolgiimi železnimi verigami, te verige pa so vlekli tovarni avtomobili in tako se je na videz trdna hiša porušila. V središču mesta je požar zajel prostor, ki je velik nad 1 kvadratni kilometer. Tisoči in tisoči so ostali brez strehe in sploh ni mogoče izračunati, koliko milijonov funtov znaša škoda po velikih angleških središčih, ki jih je nemško letalstvo bombardiralo.

KAJ JE NOVEGA

DOMACE NOVICE

d Uvedba ljudskega kruha je dala pričakovane uspehe, kajti poraba kruha se je zaradi kakovosti in zaradi omejitve, da peki svežega kruha ne smejo prodajati, zmanjšala povprečno za 10 do 20 odstotkov. Tako so se prihranile večje količine moke, ki bodo dobrodošle za to, da se zagotovi prehrana našega prebivalstva do prihodnje žetve. Obenem so na merodajnih mestih vzeli v pretres predlog, da bi znižali odstotek bele moke pri mletvi pšenice in tako znova pridobili večje količine moke za ljudsko porabo. Le nekateri mlinci bi smeli mleti še naprej belo moko, in sicer za porabo v bolnišnicah in podobnih ustanovah. Uredba o novem načinu mletve bo najbrž v nekaj dneh objavljena. Ponekod v državi so peki že začeli peči kruh iz mešanice ljudske in koruzne moke.

d V zvezi drugim uradom, tudi državnim. Od Delavske zbornice smo prejeli: V zadnjem času prejema Delavska zbornica vedno več prijav zaradi kršenja obstoječe socialne zakonodaje in neizvajanja uredbe o določitvi minimalnih mer, ki so podpisane z označbo »Opazovalec, prizadeti delavci, N. N.« in podobno. Vse delavce in nameštence opozarjamo, da Delavska zbornica takih anonimnih prijav ne bo jemala v postopek, ker se za anonimnostjo lahko skriva tudi sovražnik delavskih in nameštenskih interesov, ki ima namen z izmišljenimi obdolžitvami povzročiti le nepotrebna trenja in sovražnosti med delojemalci in delodajalci. Delavska zbornica izjavlja, da bo najstrožje varovala uradno tajnost in se nanjo lahko obrne s pritožbo ali prijavo sleherni delavec in nameščenec, kateremu se godi krivica, ohranimo, ki opazi, da se godi krivica delojemalcem v kakem drugem podjetju. Vabimo vse delojemalce, da svoje prijave brez bojzani podpišejo. Vsake podpisane prijave bo ob varovanju uradne tajnosti takoj obravnavala, nepodpisane prijave pa bodo romale v koš.

d Dolgo vrsto kazni so izrekla razna jugoslovanska sodišča nad grešniki, ki niso spoštovali določil uredb, ki zavirajo draginjo in neomejeno verižništvo. V Novem Sadu sta dobila po mesec zapora trgovec Stojšič in kmet Žikič, ker sta delala kupčije z žitom, čeprav za to nista imela pravice. V Zagrebu je bil obsojen trgovec Celhažič, ki ni prijavil svojih zalog parafina, 20 dni bo sedel v zaporu in bo plačal tudi štiri jurje kazni. V Gračani se bodo pokorili trije gostilničarji, ki so predrago zaračunavali pijačo in jedajo.

Kruh pa je predrago prodajal pek Jambrešič iz Križevcev. Sedel bo en mesec in plačal bo tisoč dinarjev kazni. Se težje so paragrafi udarili mesarja Radosava Nešića iz Velikega Orašja. Mož je bil nakopičil velike zaloge slanin in jo potem prodajal za štiri dinarje dražje, kakor pa je dovoljevala oblast. Sodnik mu je odmeril pet mesecev zapora in več tisoč dinarjev denarne kazni.

d Grešniki. Zaradi skrivanja žitne zaloge je bil kaznovan trgovec Heinrich Schlarb iz Somborja. Mož je bil prijavil precej manjšo količino žita, kakor pa bi jo moral prijaviti po določitvi uredbe o popisu živil in žitnih zalog. Pred sodiščem se je zagovarjal, da za-

»Zelim, da bi ne bilo verne slovenske hiše in družine, ki nebi imela slike Marije Pomagaj na častnem mestu.«

Skot dr. G. Rožman

»Nikomur ne bo dal skromnega izdatka za to sliko.«

Skot dr. J. Tomžič

»Tisk neoporečen, barvo blesteče, tehnika prvovrstna.«

Dr. P. H. Kokalj

Velikost slike Marije Pomagaj: 50x66,5 cm. Cena 40 din. Naročite jo tako pri župniških uradih

loge ni prijavil, ker jo je vso prodal Prizadu. Navzlic temu pa je bil obsojen na mesec dni zapora in 20.000 dinarjev denarne kazni. — V Novem Sadu pa je bila kaznovana neka hišna posestnica, ki je nezakonito povišala najemnino svojemu stanovanjskemu najemniku. Dobila je kaznen 3000 dinarjev.

d Nemško taborišče odšlo domov. Vodstvo nemškega taborišča za izseljence iz Besarabije je obiskalo pred dnevi Oplenac in Avalo, kjer je položilo vence na grob kralja Aleksandra in na grob neznanega junaka in nato 4. decembra odpotovalo iz Beograda v Nemčijo. Na postajo so člane vodstva taborišča s poveljnikom taborišča Schnitzlerjem na čelu spremili nemški poslanik Viktor von Heeren, nemški generalni konzul in drugi. Na peronu je bila častna četa SS-oddolkov, zdravniki, ki so izvrševali zdravniško službo v taborišču, in vrsta bolničark, ki so se prostovoljno javile za službo v taborišču. Pred odhodom vlaka je poslanik von Heeren v spremstvu Schnitzlerja obšel častno četo. Nato je poveljnik taborišča Schnitzler spregovoril te-le poslovilne besede: »Naše delo je končano. Napočil je dan, ko se vračamo v svojo domovino, ker smo tukaj uspešno končali svoje delo. Izseljenci iz Besarabije so se vrnili v svojo domovino. Pomagali smo jim, kolikor je bilo v naši moči pri njihovem napornem potovanju.« Poveljnik se je potem zahvalil tudi

je čas prinesel ugodno kupčijo. Obenem je v proračunu tudi določba, da se povišajo plače dnevničarjem in uradnikom.

d Jugoslovansko svobodoljubje in enakopravnost. Vpisovanje v nemško kulturno organizacijo v naši državi, v »Kulturbund«, se spet nadaljuje. »Deutsches Volksblatt« iz Novega Sada piše, da se je vpisovanje Nemcev v društvo spet obnovilo in da je število članstva hitro narastlo. List našteva enajst občin z nemško večino, v katerih se je vse ljudstvo vpisalo v kulturno organizacijo. Za temi pa list našteva take občine, kjer je bil vpis nekoliko manjši, pa še vedno sega nad 90 odstotkov. Akoja za nabiranje ima cilj vkle-niti v »Kulturbund« vse Nemce v naši državi.

d Ciborij in monštranco so odnesli iz cerkve pri Sp. Kungoti neznanci. Obe posodi predstavlja vrednost 9000 din.

VINA

prvovrstna, po najugodnejših cenah kupite pri
CENTRALNI VINARNI v Ljubljani

d Z ovcami gre tudi volna. V Maribor prihajajo vedno novi prevozi ovac iz Južne Srbije za Nemčijo. Oni četrtke je bilo na kolodvoru kar 18 vagonov te drobnice in ker je v vsakem vagonu od 120 do 150 glav, je bil kolodvor s to meketajočo drobnjadjom kar zatrpan.

d Pri zaprtju ali pri motnjah v prebavi vzemite zjutraj na tešče kozarec naravne »Franz-Josef« vode.

d 226 potrebnih otrok je obdarovala ljubljanska trvdka Alojzija Kunca.

d Turške podkve so našli. Velika poplava l. 1938. je uničila cesto skozi Hudo luknjo pri Celju, da je bil vsak promet po njej nemogoč. Banovina je še istega leta trasirala skozi so-tesko novo cesto in upoštevala pri gradnji vse možnosti novih poplav ali pa rušenja skalovja, ki se dviga nad cesto. Sedaj so razstrelili še to nevarno skalovje, cesta pa bo popolnoma dodelana do spomladi. Cesto so

Snežni zameti v Ameriki.

Slovenska pesem v norveških gozdovih

»Koroški Slovenec« prinaša v svoji zadnji številki med drugimi tudi dopis slovenskega vojaka iz Norveške, ki piše: »Naj Vam, cenjeni bralci, naslikam, kaj mi je bila slovenska pesem v času moje službe na Norveškem. Imel sem prijatelja, ki je bil, kot jaz, koroški Slovenec, in s katerim sva po uro kramljala o domovini. Ne vem, kako to, da naju je privabljal k sebi posebno norveški gozd, ki tako zelo sliči dobravam najine domovine.

Stopile sva med drevje in že vsa bila sredi pogovora o dragih domačih, o starših in znaneih. V duhu sva stopala po znanih stezah skosi pisane travnike in zoreča polja. Naša zemlja! Kako svet je ta košček najine domovine, posvečen po molitvah, znoju in

trudu naših prednikov iz roda v rod in ta strast je bila slovenska zemlja. Njej so posvečali svoje delo in svoje življenje, svoje skrbi in svojo kri. Za svoj dom so delali noč in dan, zanj se borili v trdih bojih z neprijatelji.

Ta čudna strast po domači zemlji je napolnila tudi naju in kar nehoti se nama je nekje iz globin srca izvil pesem: »Kdor ima srce, zna za dom, solze, za slovenske domovine raj. Zanj je živi, zanj hrepeni, njo, le njo bi ljubil vekoma!« Tihe je donela najina melodija v norveškem gozdu in nad njo je šumelo drevje, kakor da bi pritrjevalo najini pesmi in jo hotelo izročiti vetrovom, da jo ponese kot pozdrav na jug med rojake v domovino.

dvignili visoko nad Pako, nasipe pa zavarovali s močnimi betonskimi opornimi zidovi. Tudi oba mestova, ki križata Pako, sta železobetonska. Delavci so našli pri kopanju ob strugi turška podkve.

d Ko je Italija stopila v vojno, je bilo v italijanskih pristaniščih več blaga, katerega je Jugoslavija naročila v Ameriki. Tako je bila večja količina surovih kož, bombaža in lina. Blago je ostalo tam do sedaj. Pred redavnim pa se je mudilo v Italiji jugoslovansko odposlanstvo pod vodstvom podguvernerja Narodne banke dr. Belina in doseglo, da bo Italija dotično blago osvobodila in dala dovoljenje, da se odpelje v našo državo.

d Tone Hacc. Že je sestavljena velika obtožnica proti proslulemu, komaj 23 let staremu razbojniku Tonetu Haccu zaradi raznih zločinov. Kakor izvemo, bo moral ta razbojnik podajati pred petimi sodniki velik račun o svojih drznih, krvavih in brezsrčnih zločinih. Odgovarjal bo zaradi roparskega umora svojega zločinskega tovariša Rudolfa Avpiča, dalje zaradi zločina usmrtnice orožnika Medena, dalje zaradi zločina treh poskusov usmrtnice orožnikov ter zaradi 38 zločinov ropov in vlomov, ko je Hacc v kratkem času od julija 1938 do 13. aprila lani, ko je bil prijet v Kranju, na raznih krajih po Gorenjskem, v kamniški okolici, v Ljubljani, dalje po Dolenjskem, v okolici Celja, v Mariboru in Ptujju naplenil najrazličnejšega blaga in denarja v skupni vrednosti nad 150.000 din. Hacc se bo moral dalje zagovarjati zaradi prestopka nevarne grožnje, ko je pisal župniku na Dolenj-

skem, da bo že z njim po rokovnjaško obravnaval, ko pride v naše kraje neki »gospod iz Moskve«.

d Trinajsto plačo bo dala sprčo druginje svojim uslužbencem subotička občina.

d V Zagrebu je umrla po kratki bolezni Ana Radič, vdova pokojnega Pavla Radiča.

Neredna stolica

upliva na ves organizem.
Dobro sredstvo za odve-
jati, ki zanesljivo deluje
in ima prijeten okus, je

DARMOL

d Proti kletvi. Dubrovniški list »Narodna svijest« poroča: »Policija je začela odločno nastopati zoper preklinjevanje in nedostojno vedenje na ulici ter v javnih prostorih. V ta namen je izvedla tudi preiskavo, pri kateri je bilo prijetih nad 20 ljudi, ki so javno preklinjali ter se nedostojno vedli. Med prijetimi so tudi dijaki, ki bodo vsi primerno kaznovani. Poleg tega so se začeli tudi ukrepi, da se prepreči javno pohujšanje in javna nemoralna, ki se vse bolj razširja. Zakotne hiše in nekatere nočna zabavišča najbolje služijo temu namenu. Poleg tega se tukaj tudi močno razširja priležništvo, ki pa se zoper to ni še nič ukrenilo. Pač pa smo te dni brali v listih, da je zoper to započela ukrepe policija v Splitu in Sibeniku. Zato zanesljivo upamo, da bodo taki ukrepi sledili tudi pri nas, kjer imamo tega zla — žal — kar dovolj!« Sodimo, da je naša narodna dolžnost ob tej priliki opozoriti tudi naše oblasti, da je že skrajni čas zoper te in take reči ostreje nastopiti. Blagor naroda in države to terja od vseh, ki so odgovorni.

d Za breztrošarinski cement. V Beogradu se je mudilo odposlanstvo Kmetijske zbornice in Kmečke zveze iz Ljubljane. V odposlanstvu so bili bivši poslanec Martin Steblovnik, glavni tajnik dr. Jože Lavrič in predsednik Kmečke zveze senator Brodar. Pod vodstvom senatorja Smodeja je odposlanstvo v več ministrstvih posredovalo zaradi breztrošarinskega cementa za gnojšča, silose in vodnjake. Odposlanstvo je sprejel minister za trgovino dr. Andres, ki mu je obljubil svojo pomoč, pri ministru za gozdove in rudnike dr. Kulenoviču, ki se prav tako zanima za to vprašanje, in pri gradbenem ministru Vuloviču, ki je

prav tako vnet za tako uredbo. Odposlanstvo je potem sprejel minister za kmetijstvo dr. Č. Č. Brilović. Pomočnik ministra za kmetijstvo Č. Č. Janovič, ki mu je ta zadeva dobro znana, je odposlanstvu izjavil, da je o tej zadevi že govoril z banom dr. Natlačenom.

d Praznik Brezmaščene je slovenska mladina tako v mestih kakor na deželi tudi letos slovesno praznovala. Vzpodbudnim cerkvenim prireditvam so sledile v prosvetniš domovih lepe akademije.

d Spremembe voznega reda na kamniški progi. Počeniš a ponedeljekom, dne 9. decembra t. l., vozila na kamniški progi potniška vlaka št. 8419 in 8420 zopet dnevno redno. Vlak št. 8419 odhaja iz Kamnika ob 14.49 in prihaja v Ljubljano ob 15.46, vlak št. 8420 pa odhaja iz Ljubljane ob 16.10 in prihaja v Kamnik ob 17.01.

d Na učiteljskem zborovanju je umrla Zagrebska učiteljska organizacija je imela te dni svoje zborovanje, ki se ga je udeležilo okrog 300 učiteljev in učiteljic. Med zborovalci je bil tudi upokojeni šolski nadzornik Mijo Vuković, ki se je mnogo boril za izboljšanje položaja učiteljev. Tudi na tem zborovanju je Vuković govoril in na koncu svojega govora dejal, da je srečen in zadovoljen ter se zahvaljuje Bogu, da je v svoji starosti doživel ta čas, ko je ustanovljena banovina Hrvaška in ko se je učiteljstvo spet znašlo v svoji pravi organizaciji, v zvezi hrvatskih učiteljskih društev. »Jaz se čutim danes,« je dejal Vuković, »med vami hrvatskimi učitelji v naši svobodni domovini za deset let mlajšega.« Ko je nehal govoriti, so mu navzoči učitelji in učiteljice burno ploskali. Ko pa je šel stari nadzornik proti izhodu, se je nena doma zgrudil. Učitelji so ga prestregli in mu hoteli pomagati, pa je bil Vuković že umrl. n Ogenj je uničil gospodarsko poslastico posestnika Josipa Ficku v Ivanovcih. Pogorelo je tudi 90 stotov cena in, slame ter les kub. metrov desk in dva gospodarska stroja.

Novi grobovi

m Umrlí so: v Turški vasi pri Slovenj Gradcu postajevođa v p. Aleš Ruter, tiskarski faktor Adolf Rabič, pri Sv. Urbanu pri Ptujju Marija Hamersak, na Dunaju sanitetni svetnik dr. Gregor Jesenko, v Kranju Franja Rovšek, v Arčlunu pri Vošnjaku posestnik Josip Marin, v Sevnici hišna posestnica Elizabeta Fleck, v Gorici Marija vd. Bratuž, roj. Černigoj, na Dunaju Fani Udovič vd. Perko, roj. Petrič, v Zagrebu Oton Schneider. — V Ljubljani so umrli: zasebnik Josip Perko, Evelina Batista, zdravnik dr. Tone Jamar, Antonija Znidarskič, Antonija Bitenc roj. Peterca, posestnik Ivan Golob, Ivan Remiač, vseučiliški prof. dr. Janez Plečnik, zdravnik dr. Pavel Krajec, slačičar Teodor Novotny, soprog želez. uradnika v p. Josipina Boljka in bivši poslovodja tovarne Ernest Paulin. Naj počivajo v miru!

**FRANZ JOSEF
GRENCICA**

Pretekli teden je minilo 100 let, odkar se je rodil največji slovenski pesnik dr. France Prešeren.

Beseda o kapitalizmu

Tolikokrat slišimo besedo »kapitalizem«, »kapitalist«, »kapitalistično gospodarstvo« itd. Zlasti komunisti velikokrat rabijo to tako obsovalno besedo, ne da bi mnogokrat vedeli, kaj prav za prav pomeni. Njim je postala ta beseda psovka, ki jo rabijo tedaj, kadar hočejo koga ožigosati za sovražnika delavca, za oduhu, ali pa za takega, ki ima veliko bogastva. Komunistom pomeni beseda kapitalizem vedno nekaj nujno slabega, nekaj, proti čemur se morajo delovni sloji na vso moč boriti. Mi pa moramo dobro ločiti med kapitalizmom in kapitalizmom.

Beseda kapitalizem lahko pomeni troje. Najprej pomeni način gospodarstva, kjer so uporabljali »kapital«, in sicer v večji meri. Kapital pomeni tu tvarna sredstva gospodarjenja. Ta sredstva so: stroji, surovine, prometna sredstva, predvsem pa denar, ki je nujno potreben za kapitalistično gospodarstvo. Dandanes se vse gospodarstvo zmeraj bolj spreminja v kapitalistično gospodarstvo. Majhni gospodarski obrati, ki bi lahko obstajali brez večjega kapitala v denarju, brez strojev, brez velikih količin surovin, brez prometnih sredstev, vedno bolj izginjajo. Na njia mesto stopajo podjetja, ki je zanje značilna velika raba kapitala. Ali je to kaj slabega? Nikče ne more reči, da je ta način gospodarstva nekaj zlega. Nasprotno, kapitalistično gospodarstvo, kakor ga tukaj pojmuje, pomeni velik napredek v gospodarstvu in vsak napredek, ako je pravilno izrabilen, služi le človekovi sreči.

Bolj pogosto se pomeni kapitalizem način gospodarstva, kjer lastnik kapitala ali podjetnik najema tuje delovne sile, to je delavce, ter z njimi sklepa delovne pogodbe, bodisi z vsakim posameznikom posebej, kar se imenuje mezdana pogodba, bodisi z zastopniki celotnega delavstva, kar imenujemo kolektivno pogodbo. Tudi ta način gospodarstva sam na sebi ni nič slabega. Če torej rabimo besedo »kapitalizem« v tem pomenu, kapitalizma še ne moremo obsojati.

Navadno pa pomeni beseda kapitalizem način gospodarstva, kjer si v njem kapital lasti čezmerno moč nad delovnimi silami jih izkorišča, si lasti preveč dobička, delavcu pa ga velikokrat ne pušča niti toliko, da bi si

obnovil svoje telesne delovne moči. Kapitalizem v tem pomenu je vedno zlo, veliko zlo, oduhu, ker odirgava delavcem v tej ali oni obliki zasluženo plačo, zadrževanje delavskega zaslužka pa spada po krščanski morali med »vnebovpijoče grehe«. Zal je moderno gospodarstvo skoraj v večini zdrknilo v ta pomen kapitalizma, tako da lahko rečemo, da je današnji kapitalizem na splošno kapitalizem tretje vrste, to je kapitalizem, ki delavce bolj ali manj izkorišča. Ta način gospodarstva je ves naravnost samo na dobiček in samo na čim večji dobiček. Pohlep po dobičku prevpije vse druge obzire. Delavce to gospodarstvo toliko upošteva, kakor upošteva stroje: gospodarstvo tem več dobiča, čim bolj se stroji izrabljajo, tako tudi, čim bolj se izrablja delovna sila delavcev.

Tako gospodarstvo je kruto, trdo in brezsrčno. Ne hlepi samo po bogastvu, ampak tudi po politični moči. Bori se za moč nad državo in jo zaslužuje. Bori se z državo močjo zoper druge države za gospodarstvo in samodržstvo po svetlu (imperializem). Tako je kapitalistično gospodarstvo krivo tudi mednarodnih sporov in strašnih vojn.

Mnogo podjetnikov je poštenih, ki nikomur ne bi hoteli storiti krivice in ki tudi delavcem hočejo dobro, ki torej niso hote kapitalisti v slaboem pomenu besede. Vendar je moč kapitalizma tako silna, da tudi poštenu podjetnika zaradi konkurence ne morajo dajati delavcem takšne plače, kakršna bi jim po pravici šla. Če bi jo vendarle hoteli dajati, bi gospodarstvo propadlo in v propast potegnili tudi delavce. Četudi mnogi podjetniki sami obojajo kapitalizem, se vendar ne morejo popolnoma osvoboditi samostila kapitalizma, ki daje sodobnemu gospodarstvu postavlo, določa plače, cene, obresti in je kriv velike sodobne gospodarske in duhovne bede.

Res moč kapitalizma nekoliko omejujejo socialni zakoni, a teh zakonov ni dal kapitalizem, ampak so jih izsilili delovni stanovi proti volji kapitalizma. Vendar sedanjí socialni zakoni nikakor ne zadostujejo, da bi strli moč in oduhuški pohlep kapitalizma. Kapitalizem v slabem pomenu besede bo uspešno zatrt šele v korporativni ali stanovski državi.

preko 3500 din po 210 din mesečno, a plačo pod 3500 din po 280 din mesečno. Za zakonsko ženo, ki ni uslužbenka pri KID doba dodatno še po 170 din mesečno, za otroke do 24. leta brez lastnih prejemkov pa do 50 din mesečno.

Kaj pa drugi? Letos so se mariborski službodajalci odločili, da bodo izplačali svojim nameščencem za božične praznike trinajsto plačo. Nekatera podjetja so izvršila to lepo socialno gesto že 1. decembra. Mariborska podjetja so s tem sklepom pokazala, da čutijo socialno in da jim je dobrobit njihovih nameščencev, katere je sedanja draginja silno prizadela, pri srcu.

K Delavska zbornica za Slov. Krajino. Na prošnjo podružnice ZZZ v Murski Soboti je Delavska zbornica že več mesecev podružnici izposojala brezplačno svoje knjige iz ustanovljenih knjižnic v Mariboru, v Celju in v Ljubljani. Zanimanje za to knjižnico v Murski

Vsakdo ve
da je

ASPIRIN

sredstvo proti hripi in prehladu. Pri kupovanju treba paziti, da je vsak zavitek in vsaka posamezna tableta obeležena z Bayerjevim križem. Nikoli ne pozabite, da Aspirina brez Bayerjevega križanja

Opomba: vsa prava B. F. 1257 in 1258. 1937

Soboti pa je bilo čimdalje večje. Vedno več izposojevalcev se je priglaševalo. V mestu nad 5000 prebivalci, ki nima nobene popolnejše knjižnice, je to lahko umljivo, je pa tudi razveseljivo. Murska Sobotica je zaradi zgodovinske preteklosti na narodno izpostavljeni točki in je zato zanjo ustanovitev dobre slovenske knjižnice zelo važna. Sedanja uprava se je zato odločila, da v Murski Soboti ustanovi posebno stalno knjižnico ter bo hč poslala predvsem samo slovenske knjige. Po družnica ZZZ bo to knjižnico upravljala v veliko kulturno korist Murske Sobotice po svojih odbornikih in po svojem knjižničarju. Zbornica bo tako razbremenjena finančnih izdatkov za osebje.

Prejlnji teden je v Ljubljani umrl slovenski učnjak univ. prof. dr. Janes Plečnik, brat slavnega arhitekta Josipa Plečnika

RAZGLED PO SVETU

Beseda miru sredi vojne

Papež je izdal odredbo, ki dovoljuje, da se, kjer to razmere sedanjega časa zahtevajo, more maša polnočnica ob spominu Kristusovega rojstva opraviti že prej zvečer. Papežve besede so:

»Ker sedanja vojska ne seje uničevanja samo med bojujočimi se armadami, ampak Ludo prizadeva tudi mirno prebivalstvo, mi v svojem človeškem čustvu, ki ga gojimo nasproti vsemu narodom, ne opuščamo ničesar, kar bi moglo prinesiti vsaj duhovne tolažbe onim, ki zaradi vojne prenašajo trpljenje in stisko vsake vrste. Ko se bliža sveti Božič, nas tare misel, da se v mnogih krajih ne bo brez težav in nevarnosti mogla opraviti služba božja, ki se bere opolnoči s toliko pobožno ginjenostjo trščanskih duš. V mnogih državah določa postava, da morajo zaradi nevarnosti nočnih letalskih napadov biti ugašene ali zastite luči, da bi mesta in vasi bile kolikor mož zavarovane pred takimi napadi. Sicer upamo, da bosta vsaj v tej sveti noči in naslednjega dne bodisi po obojestranskem sporazumu, bodisi brez njega, vojskujoči se stranki sklenili neko premirje, da bi sam svojega orožja ne motil razpoloženje nebeškega miru, ki se slavi ta čas v božjih hramih in da bi prelivanje bratovske krvi ne pretrgalo svetega veselja teh ur. Na vsak način pa odhajamo, da smejo v državah, kjer je zapovedana ztemnitev, škofje dovoliti, da se v prestolnih in župnijskih cerkvah božična maša, ki se je doslej brala opolnoči, bere že zvečer.

To dovoljenje smejo, tako določa papeževa odredba dalje, dati škofje tudi drugim cerkvam in javnim molitnicam, kjer se sme brati božična sveta maša. Duhovniki, ki bodo to božično sveto mašo brali, se morajo začeti postiti štiri ure prej, drugega dne pa smejo brati samo dve sveti maši po predhodnem postu, ki se začne opolnoči. Verniki, ki bodo tej večerni božični sveti maši prisostvovali, se začustili zapovedi prisostvovanja sv. maši naslednjega dne. Verniki bodo tudi mogli pri tej večerni sv. maši prejeti sv. obhajilo, če so se prej po svoji izpovedi postili štiri ure. Ne bodo pa v tem primeru smeli prejeti sv. obhajila naslednjega dne.

DROBNE

Novih 14 milijard lir za vojne potrebe je sklenila dati italijanska vlada.

Egiptovska vlada je vložila pri italijanski vladi ugovor proti vse hujšemu bombardiranju egiptovskih mest.

Darila splošni položaj Anglije je dosti boljši, kakor je bil pred nekaj meseci, je rekel predsednik avstralske vlade.

Na obrežnih črni ob ilotski obali je zadel angleški rušilec »Sturdy«.

V Kerti so sestavili novo neodvisno albansko vlado, v kateri so pristali kralja Zoga.

Bočemo ostati izven vojne, je izjavil bolgarski zunanji minister.

Armada 3 milijonov izvežbenih mož ima kitajski maršal Čangkaikaj pod vodstvom nemških, ameriških in sovjetskih vaditeljev. 50 letnico svoje ustanovitve je praznovalo nedavno slavno katoliško vseučilišče v švicarskem Friburgu.

13 nasprotnih letni se zbili Grki 4. decembra v eni bitki z Italijani.

3 milijarde din na dan potrebuje za vojno Anglija, je izjavil te dni njen finančni minister.

Novo veliko zmago nad Japonci so dosegli Kitajci pri Čengu v pokrajini Kvangsi.

2500 milijonov dolarjev posojila bo dala Amerika Angliji, Bajne številke!

V nekem praškem zdravilišču je umrl 5. decembra slavni violinski umetnik Jas Kabalik v 60. letu starosti.

Francija ne želi nobenke pomoči za vladno Severne Afrike, je izjavil francoski državni poglavar Pétain.

Nemčija je obnovila redne odnose z Čangkaikajevimi vlado.

66 velikih trgovskih ladij je kupila Anglija v Združenih državah Severne Amerike.

35 milijonov dolarjev na ustrežitev in oborožitev oporile, ki so jih dobile od Anglije, bodo dale Združene države.

Večina letal, ki jih Anglija dobiva iz Amerike, prihaja po zraku.

Nemško šolemsko ministrstvo je obvestilo Grčijo, da se bodo spet začeli prevoz nemškega blaga v Grčijo in grškega blaga v Nemčijo.

66 let je te dni dopolnil angleški ministrski predsednik Winston Churchill.

Za novog. predsednika Mehike je bil izbran general Manuel Avila Camacho.

Naše brodoge je največje na svetu, je izjavil ameriški admiral Starke.

Jugoslavija hoče poslovetiti pri ustvarjanju nove Evrope, zaradi tega ne bo noben vprašanj o njeni varnosti, neodvisnosti.

Poljska krvavi pod boljševizmom

Svetovna revolucija je še vedno glavni cilj boljševizma, menja se samo taktika po razmerah.

V nasprotju z izjavo o nevtralnosti se boljševizem učežuje sedanjega spora. Vedno zapoveda nova ozemlja po doslednem načrtu in priključuje vojaška oporišča za bodočo ekspanzijo. Vpad na Poljsko je razrušil obzidje, ki je varovalo Evropo boljševskega navala. Vojna s Finsko in zasedba baltičskih držav sta omogočili vdor v Skandinavijo v primeru nemškega poraza. Teden je Sovjetska zveza obvladala Evropo in zlasti Anglijo v vojaškem oziru, če upoštevamo vlogo letalstva v moderni vojni. Tuč bi baltičsko morje postalo izključno sovjetsko morje.

Postopoma se pozornost boljševikov obrača na Balkan kot na drugi del velikanskih klešč. Neposredno po vojni s Finsko so boljševiki v zasedeni Poljski začeli s propagando za sovjetsko Besarabijo. Objavili so zemljevide Sovjetske zveze, v katerih sta dela Finske in Besarabije priključena Sovjetski zvezi. V istem smislu so popravili šolske učbenike in priznali zborovanja v ta smer; n. pr. v Finsku dne 13. aprila 1940 so v proglasu za osvoboditev Besarabije dostavili: »Dostojni so delavci prejemali plačo za svoje delo, kmalu pa bodo dobivali samo obilo in hrano, ker se nam je treba oborožiti. Sovjetska zveza se bo morala boriti z vsem barbarskim svetom, sovražnikom socialistične države.«

Jasno je, da je zasedba Besarabije samo prvi korak Sovjetske zveze proti jugu. Domnevati moremo, da ima v načrtu Dardanele, Sredozemsko morje in celo Suez in angleško Indijo. Po poročilih, ki prihajajo iz Indije, je na tem ozemlju sovjetska propaganda zelo močna.

Indijski agitatorji, ki so bili izseljeni v Moskvi, delujejo slasti med revnejšimi sloji, predvsem med parijci.

Opozarjajo, da je sovjetski imperializem v tej dobi menjal metodo. Doslej se je Kominterni trudila, da je pripravila zasebno ozemlja z razširjanjem svojih idej. Z gospodarsko pomočjo Sovjetska zveza olejšuje Nemčiji vodstvo vojne, da je tako nadaljuje. Njen glavni namen je, da obdrži kolikor mogoče dolgo ravnotežje med silami nasprotnikov, da bo, po mnenju Moskve, splošno izčrpanje ustvarilo ugodne pogoje za zmago komunizma.

Skušnja s finsko vojno je izmordirila Sovjetsko zvezo, da se izogiblje srečanju odločnega upora. Po poročilih iz zasedene Poljske je ta previdnost nujno potrebna, ker je tehnična pripravljenost motoriziranih čet in letalstva zelo nezadostna. Tehnični material se hitro obrabi in ni dobiti nadomestnih delov. Morala čet je zelo nizka. Mogoče je primerov ubežništva med častniki. V Lwovu je bilo n. pr. prepovedano prodajati civilno obleko vojakom. Sovjetski vojaki so zelo slabo razviti v fizičnem oziru, ker so imeli od mladosti slabo hrano. Če bi sovjetski vojski enkrat zmanjkalo sredstev za premikanje, bi imela majhno vrednost v mobilni vojni.

Pregnantstva

Ker smatrajo boljševiki zasedena ozemlja za akcijska oporišča, uničujejo za vsako ceno vse aktivne elemente prebivalstva. Na drugi strani znižujejo raven gospodarskega in kulturnega življenja, da bi izenačili nove pokrajine z ostalo Sovjetsko zvezo. Celo najbolj revni kraji, ki so bili zasedeni, imajo višjo raven, kakor je v SSSR. Boljševiki z barbarsko naglico hitijo s to izravnavo, kar se pomnožuje krutost njihove metode.

Z izjemno naglico so hoteli z volitvami tako zvanih zastopnikov, ki so imeli nalogo, da po-

trdijo priključitev zasedenih krajev v Sovjetsko Ukrajino. En dan pred volitvami so zapeli množične vidne poljske osebnosti in ukrajinske nacionaliste. Volilcem so dali vedeti, da morajo glasovati. Kandidate so določili na posebnih delavskih shodih, kar je pomenilo toliko, da ker če bi bili naprej imenovani. Volilci so imeli pravico, da bi kandidate prečrtaali na edini list, toda tudi to dejanje je bilo nevarno, ker so morali to storiti na posebnem prostoru in so jim povedali, da bo tudi ta naša kritika slabo sprejeta. More se reči, da je samo 5% volilcev volilo prosto voljo, vsi drugi pa iz strahu. Vendar je sovjetska propaganda razglabala, da so se volilce vršile po najbolj demokratičnih načelih in da so volilci volili z veseljem in z navdušenjem.

Komunistični voditelji hočejo očistiti varnost, da bi sovjetsko prebivalstvo po primerjati svoj način življenja z življenjem v zapadni Evropi. Zaradi tega so preprečili vsi premikanje čet in prebivalstva med zasedenimi kraji in pravo SSSR. Stara poljsko-sovjetska meja je ostala zaprta.

Komunistične oblasti so si bile takoj jasne, da Poljski, ki so bili v socialnem življenju veliko bolj razviti kakor Rusi, ne bodo sprejeli sovjetskega načina življenja. Zato so se boljševiki odločili, da iztrebijo to prebivalstvo ali vsaj uničijo voditelje in aktivne elemente. To ne velja samo za Poljake, ampak tudi za Ukrajince in celo za en del komunistov in simpatizerjev, ki so delali na Poljskem. Obstranjujejo vse, kar ne izhaja od Sovjetov, kar ni bilo vzgajeno v razmerah revščine in propagande. Res je, da je bilo opaziti celo med poljskimi komunisti neko razočaranje, ko ne spoznali sovjetskega življenja. Ko je eden izmed njih govoril o zapora v bivši Poljski, je dejal: »Namesto da se nas dali v ječo, bi nas morali za nekaj časa poslati v SSSR, pa bi bili ko renito ozdravljeni.« Braun, ravnatelj lista

svobodi, piše glasilo nemškega narodnega socializma »Völkischer Beobachter«.

360 trgovskih ladij na devos pomoči Angliji bodo izdelale prihodnje leto Združene države.

Peta ameriška amodafinica, ki je delala za ameriško in angleško obrambo, je te dni zletela v zrak v Tacombi.

V Korči, od Grkov osvojeni, je izšla prva številka novega albanskega lista, ki ga izdajajo Grki.

Ruščina je odslej edini uradni jezik v Sovjetiji.

Pristaniški Drač in Valona sta tako razbiti, da sta le še malo uporabljivi, pišejo Angleži.

Turški parlament je odobril proglašenje obsednega stanja nad evropsko Turčijo.

Grki poročajo, da so zajeli novih 8000 italijanskih vojakov.

Na Atlantskem oceanu delujeta dve nemški vojni ladji ter napadeta angleške ladje.

Grki poročajo, da Italijani pošiljajo v zadnjem času okrepitve na grško bojišče tudi z letali.

Nemška letala so zopet močno bombardirala London in Birmingham, angleška pa nemški Düsseldorf in laški Turin.

Romunska vlada je »akakila«, da se ome en dan v tednu prodajati samo koruzni kruh.

En milijon stotov krompirja bo dobavila Francija — Nemčija.

Darov za deset letal, vrste »Spittfire«, je dobil angleški predsednik Churchill na svoj rojstni dan.

Odstopil je načelnik italijanskega generalnega štaba maršal Badoglio; njegov naslednik je general Cavallero.

75% švedskega blaga bo kupovala Nemčija, poročajo iz Berlina.

Trgovsko pogodbo, ki določa izmenjavo blaga za kakih pet milijonov dolarjev, sta podpisali Slovaška in Sovjetija.

Bolgarski zunanji minister Popov, ki je dal zelo miroljubne izjave o razmerja Bolgarije do Jugoslavije.

Razprava proti krivcem francoskega zločina, Blumu, Reynaudu, Daladierju, Gamelinu in drugim se bo začela v Vichyju po božiču.

Anglija je vsak dan slabša, Italija pa raste vsak dan v moči in borbenosti, trdi »Corriere della Sera«.

Francoska kolonija Pondichery v Prednji Indiji se je oni dan pridružila gibanju »Svobodnih Francozov«.

Hujšači in voditelji uporov bodo v Romuniji poslej kaznovani s smrtjo, je sklenila romunska vlada.

S 341 glasovi proti 4 je v angleški poslanski zbornici pogorel predlog, naj vlada razodene pogoje, pod katerimi bi hotela skleniti mir z Nemčijo.

Nemčija, Italija in Sovjetska Rusija imajo eno željo, da se vojna ne razširi na Balcan in Črno morje, pišejo sedaj bolgarski časopisi.

Zopet bo uveden verski ponk po vseh francoskih šolah.

Spaniji grozi lakota, zato ji bo poslala Amerika 10.000 ton pšenice, Anglija pa velike množine krompirja.

Dvajset milijonov kilogramov nemških bomb je doslej padlo na London, piše tržaški »Piccolo«.

11 francoskih študentov je bilo ubitih pri demonstracijah za generala Gaulleja v Parizu.

Za vrhovnega poveljnika italijanskega vojnega brodograja je imenovan admiral Arturo Riccardi.

Nevarnost nemškega vdora v Anglijo še ni minula, je izjavil namestnik angleškega vojnega ministra.

Največji nemški parnik »Europac« je bil pri zadnjem angleškem napadu na Bremen zadet z bombo v sredino. (49.000 ton.)

Razmerje med Nemčijo in Francijo se je ohladilo, ker se Francija ni pridružila trojni zvezi, ugiba švicarski list »Neue Zürcher Zeitung«.

Okrog 2 milijardi dinarjev izda Anglija vsak dan za vojno.

Nervecani se dali Angliji 4 milijone ton trgovskih ladij.

Vojno je napovedal Italiji guverner belgijskega Konga.

No novejša poročila

Angleži so izbrili velike spremembe v vodstvu italijanske oborožene sile in za Italijane neugoden položaj v Albaniji ter začeli v egiptski puščavi z veliko ofenzivo proti Italijanom. Večina angleške sredozemske mornarice soeduje pri tem napadu, v enaki meri tudi letalstvo. Po angleških uradnih poročilih so Angleži doslej ujeli nad 500 italijanskih vojakov z enim generalom, en general pa je padel.

»Czerwony sztandar« (Rdeča zastava) v Lwovu je dejal v mesecu februarju: »Stari poljski komunisti in stari politični kaznjenci so za nas kuga; treba se jih bo znebiti. Kominternu je delovala prej v tujini po lehi ljudeh, sedaj pa deluje rdeča vojska in jih ne potrebujemo več v tujini so mogli delati, toda mi nečemo z njimi soodelovati, ker so agenti in špijoni. Obsočili so jih na smrt, ker so Poljaki. Szeplinski bomo obseli (komunistična pesnica, ki je napisala spev v čast Stalina in rdeči vojski). Jaz sam bom to storil in druge bomo pobili kakor stene.« Seveda je en del komunistov popolnoma vdan in ne kritizira ali je zaradi oportunitizma izven teh čistk in uživa posebne privilegije. Mnogi pa so pregnani in šesto usmrčeni.

Tudi ukrajinske nacionaliste preganjajo. Rdeče čete so prišle z lažnim in hinavskim programom: »Prinašamo vam svobodo.« Toda Ukrajinci so kmalu spoznali, v čem obstoji to osvobodjenje. Aretacije so se zelo hitro začele. Zaprti so člani nacionalistične stranke UNDO. Iznali so jih in najbolj hroben člani terorističnih društev se postrelili. Kakor med Poljaki, tako so tudi med Ukrajinci izbrili najbolj delavne elemente. Med drugim so zaprti družbo »Ridnaja Szola (narodna šola) in vse zadržuje, ki so nudile gospodarsko podlago ukrajinskemu gibanju.

Omeniti moremo več primerov o spremembi ukrajinskega mnenja: V vasi Kobaki (okraj Kossow) so pod vplivom komunističnih agitatorjev Ukrajinci nadomestili v svojih hišah svete podobe s Stalinovimi slikami. Grškokatoliški duhovnik je bil pregnan. Toda še v mesecu decembru so zgornje Stalinove slike in so na njih mesta postavili svete podobe. »Holowac« (predsednik) vaškega odbora v Kobaki je bil poslan v Kijev, da bi dobil komunistična navodila. Prej je »Holowac« navdušeno govoril o Sovjetih. Ker se je bal, da bi ga sovaščani

zasmehovali, je imel drugačen govor, in sicer bolj iskren o položaju v Sovjetski Rusiji. Še tisto noč je izvršil samomor. Ker je položaj takšen, sovjetske oblasti ne računajo na simpatije prebivalstva. Res je, da še vedno organizirajo elemente stare ukrajinske opozicije, da so borijo proti bivšim voditeljem, toda načelno rušijo vse, kar je kulturnega in uničujejo vsa ukrajinska ideološka jedra. Vsi, ki še ostanejo, so popolnoma razočarani nad tako zvano Zahodno Ukrajino.

Aretacije vmasah in izgoni so najslabša stran položaja. V prenapolnjenih ječah je življenjski položaj strašen. V Stanislavovu n. pr. je v celici, ki je določena za enega jetnika, do deset oseb, ki ne morejo niti leči.

Izgoni so organizirani brez predhodnega načrta. Zadevajo vse narodnosti in skoraj vse sloje. Ne izganjajo samo stare državne in občinske uradnike, advokate, zdravnike, inženirje, zemljiške posetnike, industrijce in tako dalje, ampak v mnogih primerih izganjajo prebivalstvo cele vasi, cele ulice ali cele skupine hiš.

V mesecu decembru in januarju so se izgoni vršili posamič in šele od polovice meseca februarja so jih izvrševali v masah. Vedno so se začeli z aretacijami pod kakršno koli pretezo. Aretirajo n. pr. rezervne častnike ali vse poljske čuvaje, v drugih primerih učitelje in odvetnike. V začetku so preganjali bivše bojovnike, ki so dobili kmečke kolonije, pozneje sploh vse naseljenice in končno prebivalstvo vse vasi, tako poljsko kakor ukrajinsko. V Voliniji so izgnali vse poljske prebivalce iz nekaterih mest, kakor Włodzimierz, Rown, Kowel itd.

Prvi val pregnancev v masah je dosegel svoj vršek proti osmemu in devetemu februarju 1939. leta. — Iz okraja Kossow so v eni noči izgnali vse poljske čuvaje in gozdno upravo, med katerimi so vsi uradniki iz

avstrijskih časov. V tem primeru so delali po določenem načrtu. Tako so v istem okraju isto noč prepeljali v 40 vagonih prebivalce iz vasi Swiętego Jozefa, Swiętego Stanisława, Cienowa itd. V okraju Borszczow so v noči od 9. do 10. februarja izgnali prebivalce vasi Janowka, Sloneczna, Chodykowska, Turlecka, Dmucha itd. V Janowko je ob enih jutraj prišlo 150 tovornih voz, ki so jih spremljali sovjetski mladičniki. Ukazali so prebivalcem, naj pripravijo prtljago v eni uri in vzamejo samo to, kar morejo sami nositi. Vzeli so vse brez izjeme, med drugimi tudi mater, ki je imela porodno mrzlico. Mati in otrok sta umrla in trupla so pustili na kolodvoru Germanovka. Vzeli so tudi ženo z 9 otroki. Kmetje so zapustili svoje vasi, med prepevanjem poljske narodne himne in nabožnih pesmi.

Na kolodvoru Iwanie Puste in Germanovki so pripravili živinske vagonce. V vsak voz so dali 30 oseb ne vstevši otrok. V vsakem vagonu je bila peč in 25 kg premoga, kar je bilo popolnoma nezadostno, če se upošteva, da je bilo to v zimskem času in da je bila vožnja dolga.

V okraju Buczacz so 1. februarja izgnali ne samo Poljake, ampak tudi Ukrajince. Med vožnjo v Buczacz je umrla ena žena in dva otroka. Iz mesta Stryj so poslali 15 prevozov po 40 vagonov. Tudi tu so pregnali Poljake in Ukrajince. V prvi dobi so izgoni zadeli vse prebivalce iz okrajev Stanisławow, Lwow, Bialystok, Wolhinie, kakor tudi vse iz obmejnega pasu. Pregnani so 70 do 100 tisoč oseb, od katerih jih je približno 35% umrlo na poti. Prave so se izvršile v največji tajnosti. Za v začetku meseca februarja so na velikih kolodvorih pripravljali živinske vagonce za prevoz izgnancev. Tako je bilo n. pr. v Haliczu 400 vagonov, v Stanisławovu 900, v Chryplinu 600 itd.

(Nadaljevanje prihodnjega)

General Franco, poglavar nove Španije, ki se vedno bolj približuje Angliji in Ameriki

Prosluli hidroški učenjak "Einstein, nemški pregnanec v Ameriki, ki je bil tako predrsen, da je narode pozval, naj zavrejo vero v osebnega Boga. Ameriška javnost ga je zato zelo obsodila

Franz Papen, nemški veleposlanik v Turčiji, ki se na vso moč trudi, da bi Turke odtrgal od Anglije in jih približal Nemčiji

Mesto Valona v Albaniji, ki ga bodo Grki najbrž kmalu zasedli

Nemška letala rešujejo ponesrečene pilote

Veliko italijansko pristanišče Napoli, kamor se Italijani umaknili svoje brodovje, da bi jim ga ne uničili Angličani

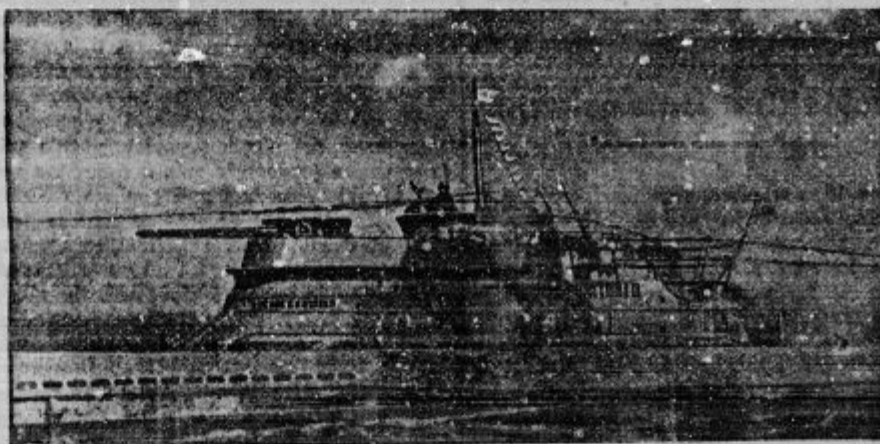
Grški kralj Jurij II. s kraljico, okrog katerih se je strnil ves grški narod, da odbije napadalca

* V angleški bombnik nakladajo bombe za polet nad nemška mesta.

Maršal Čankajšek, predsednik kitajske republike in poveljnik kitajskih čet, ki so v zadnjem času izvojevale velike zmage nad vsiljivimi Japonci

Nemška podmornica se vrača v svoje oporišče

Nemški major Wielek je zbil največ angleških letal na tla. Nasadnje so zbili Angličani njegovo letalo. O Wieleku nimajo več nobene vesti

Borba med vojne ladje in letali

PO DOMOVINI

Vzgoja osebnosti

Kolikokrat stišimo govoriti o tem ali onem človeku: »Take sam svoj je, tako tih in zakrit je, ves divji je,« in podobno. Nista si dva človeka popolnoma enaka. Delinost vzgojitelja je, da spozna lastnosti svojega gojenca — dobre in slabe lastnosti — in da na podlagi spoznavanja potem svojega gojenca pravilno vodi. Kar je dobrega, to dviga in goji, kar je slabega, uničuje in satira in da na podlagi spoznavanja ve in zna odločiti otroka za pravi poklic. Spoznavanje otrokove osebnosti zahteva dela, ki sega v dolga leta: človek in njegova duševnost sta velika skrivnost. Na podlagi tega in takega opazovanja se bo dalo dognati, kakšen poklic bo najboljši primeren za otroka, ali bo ostal na domu, ali bo postal rokodelce, ali naj gre v tovarno, ali naj ga damo v šole in podobno. Kako neprijetno se včasih bere: »Ker je bil deček slabega zdravja, so ga starši odločili za šolo in ga namenili za duhovnika.« Torej, ker je slaboten, naj se pa Gospod Bog pokeri z njim! Če bi bil pa korenjak, bi ga pa doma obdržali seveda...

Razlastitev beltinskega veleposestva

Dne 18. novembra 1940 je državni svet kraljevine Jugoslavije, pod št. 23.320, razveljavil osporovano rešenje kmetijskega ministra, s katerim je zemljišče beltinske veleposestnice, bivše madžarske grofice Marije

Zichy, ki ji je še ostalo kot zakoniti supermaksimum, bilo razlastčeno in stavljena v namene agrarne reforme. Marija Zichy se je namreč proti odloku ministra pritožila na državni svet. Ta je vzel vso zadevo v pretres in dognal, da je komisija, ki je bila poslana na veleposestvo, da ugotovi zakonsko osnovo za odvzem veleposestva, zagrešila toliko formalnih napak, da mora zaradi njih državni svet ugoditi tožbi Marije Zichy. V razsodbi državnega sveta stoji, da je upravna oblast dolžna izpolniti pri upravnem postopku vse formalnosti, ki jih zakon ukazuje. V primeru odvzema veleposestva Marije Zichy se niso upoštevale vse formalnosti, zato je bila pritožba Marije Zichy dopuščena, čeprav so bili za odvzem veleposestva dani zakonski pogoji.

S to razsodbo državnega sveta se je beltinsko veleposestvo zaenkrat zopet vrnilo v last Marije Zichy.

Marija Zichy je potomka znane madžarske magnatske rodbine grofov Zichy. Njen oče, dr. Jurij Zichy, je bil v predvojnem času zelo znamenita politična osebnost na Madžarskem. Nekaj časa je med krščanskimi strankami imel celo vodilno vlogo. Med drugim je bil tudi cesarški dvorni mojster. Po smrti je zapustil svoja velika posestva v Prekmurju svoji hčerki Mariji Zichy. Splošna agrarna reforma je v novi državi vzela madžarski plemenitaški sicer velik del njenih posestev, pustila pa ji je še velike gozdove in mnogo rodovitne zemlje, ki naj bi se iz nje organiziralo vzorno veleposestvo. Veleposestvo se razteza predvsem po ozemlju občine Beltinci, sega pa tudi v druge občine dolnjega Prekmurja. Ti kraji so izrazito in zavedno slovenski. Iz njih so

izšli še v časih madžarske oblasti zavedni narodni borci, škof Stefan Kuhar, župnik Bala, pesnik Miroslav in drugi narodni buditelji. V teh krajih je imel središče svojega plodnega dela za slovenstvo tudi voditelj prekmurških Slovencev, župnik Jožef Klekl. Kraji so silno obljubljeni, saj presega gostota prebivalstva prav na ozemlju beltinske občine nad 150 ljudi na km². Ljudstvo se je zaradi pomanjkanja zemlje že od nekdaj v velikih masah izseljevalo, zadnji desetletji pa iz istega vzroka v množicah odhaja na sezonsko delo v Francijo, Nemčijo in Vojvodino.

Na veleposestvu so nižji uslužbenci, tako evani boroši, vsi Slovenci, višji pa večinoma tuji narodnosti. Boroši so pravno popolnoma nezaščiteni uslužbenci, ki so prepuščeni na milost in nemilost svojim nadrejenim. Uradni jezik v poslovanju veleposestva je madžarski in nemški.

Razlastitev beltinskega veleposestva je nadvse nujna zadeva zaradi nacionalnih in splošno socialnih okoliščin. To je zahteva, ki izhaja iz najosnovnejših narodnih in človečanskih pravic, in zato je čisto upravičeno, da se bo sestala nova komisija, ki bo uregla vsem formalnim predpisom zakona in ne bo več dala povoda za pritožbe prizadete velikaške. Gre zdaj za to, kako in med koga se bo delila razlastčena zemlja. Zdi se, da tudi tukaj ne bo kakih težav. Spričo tolike gostote prebivalstva, spričo največje rane Prekmurja, izseljevanja, ki je ravno v teh krajih najmočnejše, spričo velike obubožanosti prekmurskega kmeta ne bi bilo modro, da bi se razlastčena zemlja uporabila v druge namene, niti pa podelila kmetu, ki je kročno le njen prvotni lastnik.

»Slovencev koledar«
še lahko naročite po 18 din

Limbarški:

OČIM

Povest iz domačega življenja.

»Nisem.« — Očitno je potrla neznanka ta novica. »Tedad bom doma odveč,« ni je mislila in molala.

Branjevka je bila že dalje bolj nestrpna. »Kdo je neki ta mladevka, ki se zanima le za Breznikovo hišo? Prav na ženitovanje se pelje,« je sklepala sama pri sebi in nadaljevala: »Ivan je šel k Smoletu po Tončko. V nedeljo bosta menda na oklicih. Take svatbe še ni bilo v Orešju.«

»Smoletovi mi niso znani,« je rekla neznanka. »Ne spominjam se tega imena.«

»To so bogati ljudje in gostilno imajo ob cesti blizu trga. Če se je Tončka vržla po materi, tedaj bo izvirna gospodinja. Smole je varčen mož, v stiski pa rade pomaga siromakom. Lačnega človeka ne more videti, takoj mu urče kruha. In še kaj gorka mu navrže za želodec.«

Ema je morala končati. Prispeli so na ovinec, od koder se je videla luč iz Orešja. Hiša na robu vasi je bila Breznikova domačija.

Starka je ugibala, kje bo neznanka prenočila. Najrajša bi videla, če bi jo mogla spraviti k sebi v kočo. Odstopila bi ji svojo posteljo ter ji pripravila boljše večerjo. Za plačilo bi ji morala seveda razložiti vse do kraja, kdo je in kaj jo je privedlo v Orešje.

Brž ko so se približili vasi, je velela tujka vozniku, naj ustavi. Dala mu je napitnino in stisnila branjevki desnico. Starico je skrbelo, ali se bo gospodična vedela kam dejati. Penudila se ji je, naj jo pospremi, kamor se je namenila.

»Ni treba.« — Neznanka se ji je zahvalila za prijaznost in zavila k Brezniku na dvorišče.

Pri Brezniku so pravkar odvečerjali. Oče in sin sta še sedela pri mizi; mati pa se je že stisnila k peči, kjer se je tako prijetno zadremala. Koliko bridkih noči je že prebila na tem prestoru! Tudi nočjo se je zamislila v minulost kakor vseluj, preda je zadremala. Slednji večer ji je oživel spomin na izgubljeno hčerko.

Tedad so se v vrči začule stopinje. Nekaj drobnih korakov in nekdo je potrkal na vrata. »Noter!« je zaklical Breznik s trepetajočim glasom. Misel na orožnike mu je spremenila barvo.

Vstopila je zala gospodična s smehljajočim se obrazom. »Ali se, a prav prišla?« je rekla po prijaznem večernem pozdravu. Pogled ji je splaval po sobi in obstal pri peči, kjer je sedela mati.

»Kaj bi pa radi?« se je odzval Breznik, ker se mu slutnje na orožnike niso uresničile.

»Prosila bi, ali bi me mogli prenočiti...«

Breznik in sin sta se spogledala. Kakoga siromaka sta že večkrat prenočila. Take, ki jih odpravljajo vaščani, češ k Brezniku pojdi; tam so bogati, pri nas pa nimamo prostora. — Kako boljše osebe pa dozdaj še ni bilo in tudi ne vedo, kako bi ji postregli. Postelja v podstrešni sobici je sicer prazna ter bi jo oddali za malenkostno prenočnino. Zastonj pa se ne kaže ukvarjati z ljudmi, ki razpolagajo z denarjem.

»Nedaleč od tukaj je dobra gostilna, kjer imajo ugodna prenočišča. Morda ste jo v temi zgrešili.« — Breznik je namignil sinu, naj ji pokaže, kje je pri Andreju.

Odvrnila mu je, da v gostilni ni vajena prenočevati.

»Pa ostanite pri nas,« re je napoved oglašila mati. »Kam boste hodili ponoči v kraja, kjer najbrž nikogar ne poznate!«

Odložila je kovček na klop in sedla k peči poleg matere.

»Utrujeni ste videti. Ako ste lačni, bi vam pripravila večerjo. Mleka ali kave.«

»Nikar se ne trudite,« je odklonila po strežbo. »V kuhinji ste, kakor vidim, že opretili. Ali nimate nikogar, ki bi vam pomagal pri gospodinjstvu?«

Ivan že včasih kaj odrine,« je pokazala na sina. »Dekle pa nimamo, dasiravno bi je potrebovali.«

»In hčerke tudi nimate, ki bi vas podpirala na starost?«

»Imela sem jo — edinko — pa je umrla...«

»Umrla?« je vprašujoče zategnila. »Hudo mora biti materi, ako izgubi edino hčerko...«

»Tega ne more občutiti nihče drugi kakor mati.« — Breznici je zdrlila debela solza po velem licu. »Skoraj dvajset let bo minulo, pa je še nisem pozabila. Rana, katero mi je zadala njena izguba, se še ni zacelila. Od same žalosti sem se postarala in oslabila. Oh, koliko mora človek prebiti na tem revnem svetlu!«

Tujka ji je segla v besedo: »Kaj pa, če vaša hčerka le še ni umrla...«

»Da ni umrla, pravite? Moj Bog, kam pa so jo dejali! Koliko smo povpraševali in poizvedovali! Celo molitev ni pomagala.«

Ivan je nepremično gledal tujko in poslušal mater. Oče pa je sedel pri mizi in podpiral glavo z rokama. Nejevoljen je bil predvsem na ženo, češ čemu ji vse to pripoveduje.

Trenutno tišino je pretrgala neznanka. »Kaj bi rekli, če bi se zdajle pred vami pojavila vaša hčerka?« je vprašala mater.

»Vesela bi jo bila, da nikoli tega!« se je vzradostila. »Pa, oh! Prej bi pričakovala smrt kot pa Marico, svojo izgubljeno hčerko.«

Iz raznih krajev

Ziri ob državni mejl. Proslava 1. decembra se je prav lepo izvršila v novem Prosvetnem domu v Zireh. Nastopili so mladinski, ženski in mešani pevski zbor in navdušili občinstvo z izbranimi točkami, v katerih smo se spomnili naših bratov za mejami. V Jalenovi drami »Bratje« smo obujali trpke spomine iz bojev za Koroško. Slavnostni govor pa je izzvenel v klicu, da je le v domovini naša rešitev. Zato bodimo Bogu hvala za svobodo, katero že toliko narodov in držav pogreša, hvala Bogu za mir, ki ga že uživamo, dočim že okrog nas vsepovsod divja vojna. Z vsjo odločnostjo obojamo one hlapčevske duše, ki se ogrevajo za tuje miselnosti. Suženjski ljudje so to, ki z vsako besedo dokazujejo, da svobode niso vredni. Dvorana je odmevala plaskanja in navdušenja.

Dobrova pri Ljubljani. Pričela se je zima in z njo je tudi oživelo društveno in igralsko življenje. Igralsko sezono je začel letos fantovski odsek v Dobrovi z lepo fantovsko igrjo, ki je bila prav dobro obiskana. Gasilska četa pripravlja lepo ljudsko igrjo »Deseti brate«, ki bo v nedeljo 22. decembra ob 3 popoldne in ob 8 zvečer v Cerkvenem domu na Dobrovi. Gasilska četa letos ni priredila običajne veselice, ker se zaveda resnosti časa in prav je tako. Gotovo pa bomo prireditev te igre tem bolj obiskali ter s tem pokazali naklonjenost našim gasilec, varuhom naših domov, ki so pripravljeni vsak trenutek nuditi svojo pomoč.

Galitja pri Celju. Praznikedinjenja smo tudi pri nas praznovali kar najslovesneje. Mladina, zbrana v naših katoliških društvih, se je polnoštevilno udeležila slavnostne službe božje. Po sv. maši smo se vsi udeležili proslave v šoli. Uvodno besedo je spregovoril g. šolski upravitelj Tone Hvale, ki je v lepih besedah poudaril pomen praznika. Sledile so deklamacije, petje in govori.

Galitja pri Celju. Blizu se novo leto in s tem tudi čas za naročanje katoliških časopisov. Pri naročanju časopisov pa ne bomo imeli nobenih skrbi. V prvi vrsti bomo naročili našega starega prijatelja ter gospodarskega svetovalca »Domoljuba«, ki je res kmetov najboljši prijatelj. Tudi ne pozabimo, da ima redno po dve strani slik, po možnosti pa bomo tudi poskrbeli, da bo vsakokrat kakšna važna novica iz našega kraja v časopisu. Kdor ima pa kaj več denarja, naj pa naroči »Slovenca« ali »Slovenski dom«. Pa tudi na

Vsem zastopnikom »Domoljuba« in »Bogoljuba«

Kdor je poslal le sezname naročnikov »Slovenčevega koledarja« brez odgovarjajoče naročnine zanj — naročila ne bomo mogli upoštevati. Denar za prednaročene koledarje je treba takoj poslati. Kdor denarja k že poslanim seznamom takoj ne pošlje, ga ne bomo smatrali kot prednaročnika in bomo koledar zaračunali po novi ceni, ki jo razberete iz drugega naznaila v današnjem »Domoljubu«.

»Bogoljubac« ne smemo pozabiti. Za leto 1941 bomo sklenili in naredili trden sklep, nobenega protislovesnega časopisa več v našo faro!

Mekineje. Fantovski odsek in Dekliški krožek sta priredila 8. decembra v Društvenem domu zanimivo akademijo, ki je obsegala 15 točk, med temi več zimboličnih vaj. — V torek, 10. decembra ob 8 zvečer nam je istotam s pomočjo skiptičnih slik predaval g. p. Preac D. J. o 400 letnici jezujske družbe. — Zastava Prosv. društva bo do božiča vsa prenovljena. — Nekaj posebno prirednega je bila proslava našega Zedinjenja, ki jo je 1. decembra po večernicah izvedla mladina naše ljudske šole pod vodstvom upravitelja g. Malešiča v Društvenem domu.

Med božičnimi darili v naših hišah ne sme manjkati »Družinske pratike« s podobo svete Družine. S takim darom je ustreženo našim decem in babicam, kakor tudi mladini, ki komaj čaka, da se more pridružiti reševalcem nagradnih ugank. Za mali izdatek 6 din napravite veselje na vse strani. Naročite »Družinsko pratiko« takoj, dokler je še kaj zalogo.

Ribno pri Bledu. V letošnjem letu je prihajalo v našo župnijo 75 »Domoljubov«, več »Slov. domov« in nekaj »Slovenčev«. Udov Družbe sv. Mohorja je bilo 101. Torej mnogo dobrega berila. Upamo, da bodo naši farani tudi v novem letu ostali zvesti katoliškim časopisom in knjigam, zlasti še, ker se novice sedanjega časa tako hitro vrste.

Raka pri Krškem. Higijenski zavod je dal izmeriti jakost izvirka v »Podvrhu«. Analiza pa je

pokazala, da je to izvrstna pitna voda. Ker se zavod za studence že dalje časa zanima, zna priti do tega, da bo zajet. — Ono soboto zvečer je po nagli spremembi temperature prav po poletno gremelo ter se bliskalo. — Oni, ki imajo še doma knjige iz društvene knjižnice, se pozivajo, da iste še ta teden vrnejo. — V nedeljo po večernicah pa se vrši občni zbor tukajšnjega Prosv. društva, na katerega so vsi prijatelji prosvete vabljeni!

Ce se ni odrezal sv. Miklavž, poskrbite, da zamujeno nadomesti Božiček. V jugoslovanski knjižarni ali pri Ničmanu naj zanesljivo naroči izvod »Družinske pratike«, da ne bo zamere ne pri starih in ne pri mladih. Za novo leto mora biti pri hiši tudi pratika s podobo sv. Družine.

St. Jurij pod Kumom. Pretekli mesec smo pokopali življo Celestina Rozalijo. Zapustila je moža in tri male otročiče. Zimske noči so dolge, petroleja pa ne moremo dobiti. Pri nas so večkrat na delu kurji tatovi. — Savšku Jožetu iz Vode je nekdo odnesel več kokoši.

Vesesevo. V sredo, 4. decembra zvečer je bil v dvorani prvi prosvetni večer. Vabilu se je odzvalo lepo številno faranov. Predaval je g. župnik J. Crnivec o komunizmu in njegovih smotah. Z nazornimi besedami, vmes je upletel razne šale, je tolmačil zmote komunistov, da so ga navzoti ves čas napeto poslušali. Nato je govoril zdravnik dr. J. Bohine o sedanjem položaju v raznih evropskih državah. — V nedeljo, 15. decembra bo drugi prosvetni večer, a ta dan že popoldne po litanijah. Ko se tem bližajo božični prazniki, bi

»Pa vendar!« Takja se je primaknila k materi. »Kar imate za nemogoče, je lahko čista resnica. Jar sem tukaj — Marica — vaša edinka...«

»Ali ti?« jo je pogledala nezaupno. Toda čim dalje jo je opazovala, tem bolj so ji bile znane poteze njenega obraza. »Če niti ti, je tvoj duh!« je spregovorila in omahnila hčerki v naročje.

»Mamica, moja zlata mamica!« Marici je zastala beseda. Tesno se je oklenila matere okrog vratu ter jo poljubovala. Obe sta jokali od veselja.

Tedaj je pristopil Ivan. »Marica, moja sestra!« In zgrnila sta se v tesnem objemu. Breznik je obstal za mizo kot zadet od strele. »Očim!« mu je udarjalo na ušesa. Pred očmi se mu je temnilo in tla so se mu majala pod nogami. Deklica je stala pred njim kakor prikazen, kateri je znana njegova hudobija. Če nikogar poprej, zdaj bo prišlo do razkritja.

»Kaj mi je storiti?« je vprašal samega sebe, ko se je zavedel skrbi, iz katerih je iskal izhoda. »Ali naj priznam svoj greh in prosim odpustanja? Marice bi se ne sramoval, toda kaj porečeta sin in žena.«

Po kratkem preudarku se je odločil za poravnavo. Marico bo pregovoril ter ji dal nekaj za odškodnino. Zadeva bo ostala tajna, zakaj kakor kaže, bo molčal tudi Polde. Boji se kazni zaradi izsiljevanja. Kdaj bi ga bil lahko že ovadil, ako bi bil kaj takega res nameraval! Mož bi bil danes že pod ključem in ljube bi pogrevali stare spomine.

Marici je bilo brezna postreči z boljšo večerjo. Mati se ni dala več zadrževati. Brž ko se je odstranila z Ivanom, je pristopil očim ter ji stisnil desnico. »Odpusti, hčerka!« je izrekel potihom in obenem plaho. Dalje pa ni mogel z besedo.

»Kaj naj odpustim,« se je čudila njegovemu vedenju. »Vi niste krivi tega, kar se je zgo-

dilo. To je moral napraviti človek, ki nam je hotel vsem skupaj škodovati.«

»Polde!« je dahnil komaj slišno. S srca se mu je odvalil kamen. »Ničesar ne slutim... Nekaj mu je reklo, da se bo spet izmuznil. Čemu tedaj priznaje, ki bi mu le škodovalo. Poravnava je sicer umestna v toliko, v kolikor je potrebno zaradi ureditve posestva. Toga o krivdi sami ne bo črnil besedice. Greha se je že spovedal in opravil naloženo pokoro. Pred Bogom mu je odpuščen.«

Pri ponovni večerji se je Brezniku razvezal jezik. Šel je v klet po vino, ki je bilo pripravljeno za svatbo. »Marica, pij!« je natisnil kozarec, ter ni odnehal prej, dokler ga ni izpraznila. Nato jim je moral pripovedovati, kako se ji je godilo vsa dolga leta.

Naposled so prišli do ženitve. »Marica mora ostati doma pri meni,« je zahtevala mati. »Mlade gospodinje nam tedaj ni treba.« — Vsa obupana je očitala možu, da je storil napako, ker je odložil gospodarstvo. »Meni ni bilo prav,« se je opravičevala. »Le tebi se je tako mudilo.«

»Kdo je pa vedel,« se je izgovarjal Breznik. »Zal mu je bilo, ker se je zbal posledic, pa si ni mogel pomagati.«

Ivan je povesil glavo. »Zbogom, Tončka!« se je poslavljaj na tihem od svoje zaročenke.

»Zaradi mene ni treba nič razditi.« je rekla Marica zavoljo brata. »Kar nadaljujte tako, kot ste začeli.« In je voščila Ivanu srečo.

Mati pa ni bila zadovoljna. »Marica mora dobiti nekaj od doma. Njeno je bilo posestvo in če bi odločevalo sodišče, bi bil prepis razveljavljen. Grdo bi bilo, če bi jo odpravili brez deleža, čeprav je preakrbljena.«

»Seveda bi ne bilo prav,« se je Breznik pridužil njenemu mnenju. Vprašal je Marico, ali hoče nazaj posestvo.

Marica je odklonila. Povedala je, koliko je podedovala. Bog ji je obilno povrnil vse, kar je morala pretrpeti.

Brezniku je odleglo. Njegova krivda ji je tedaj pomagala do sreče. Besedica »očim«, ki mu je bila doslej kot psovka, se je nekam ublažila. Pastorka mu je napoved lahko še hvaljezna, čerudi bi izvedela, kdo jo je izročil nemili usodi.

Mati se je spet oklenila hčerke in pričela jokati. »Kaj ne, da ostaneš pri meni za oporo na stara leta?«

»Ali pa pojdite vi z menoj,« ji je namignila hčerka.

»To pa ne, Marica!« — Stari ljube se neradi odtrgajo od doma. »Tam, kjer sem se rodila, bom umrla in čakala vstajanja.«

Tudi očim in brat sta ji prigovarjala, naj ne hodi od doma. »Materi postrezi, da ti ne bo žal, kadar je ne boš več imela.«

Premišljevala je, kaj bi ukrenila. Če bi se vrnila v mesto, bi tamkaj brez matere skoro ne mogla živeti. Misli bi ji uhajale domov in to bi grenilo njeno življenje. Da bi pridobila mater za odhod od doma, je bilo škoda izgubljati besede. Vedela je, da ji ne bo uspelo.

Odločitev je bila huda, toda materi je bilo treba ugoditi. Ni je izpustila iz objema, dokler ni izrekla odločilne besede.

Udala se je in sprejela Brajčevino Ivan ji je ostopil kožo z zemljiščem, ki je nekdanj spadal za zveren. Tako je bilo predvsem ustrezno materi, ki je komaj pričakala, da je bila pogodba potrjena pred sodiščem.

Nenadna vrnitev Breznikove Marice je presenetila vse Orežje. Sosedje so pričakovali vse kaj drugega, kakor se je zgodilo. Privlačili bi bili Brezniku, da bi bila Marica zahtevala posestvo, ki ji je bilo izročeno po očetu. Zakaj je prevzela bajto, kamor pojdeva z materjo, da se umakneta nevesti? Ali iz usmiljenja do očima ali do brata? Tako bi ne bil ravno nihče na njenem mestu.

(Nadaljevanje prihodnj.)

Sterilne družine — najlepši kras naših slovenskih domov Hermannu Matiji in Amaliji in Rađu pri Slovenjem Gradcu se je rodila 15 otrok. Petnajstemu je bila po svojem zastopniku bota sama kraljica Marija

vsaj v duhu obiskali kraj Gospodovega rojstva. Vse to bo omogočeno obiskovalcem drugega prosvetnega večera za malo vstopnino. G. vseučiliški profesor dr. A. Snaj bo na podlagi skriptivnih slik popisal kraje v Sv. Deželi, posebno Betlehem, cerkev Gosp. rojstva in obrede na božični večer v tem svetilišču. Vabimo k temu zanimivemu predavanju domače in okoličane!

Vrhu pri Rađah. Oni terek se je vršil pri nas komisijki ogled za postavitev nove šole. Komisija, sestavljena po nalogu banske uprave in pod vodstvom banovinskega šolskega nadzornika g. Jegliča, je imela zaenkrat samo nalogo, da izbere primerne prostore za zidavo novega šolskega poslopja. S tem je napravljen važen korak, da bo naša lepa vas prišla po dolgoletnih prošnjah in prizadevanjih do svoje šole. V novo šolo bodo

hodili šolobvezni otroci iz vasi Vrhuvo, Prapretno, Log, Loška gora in delno iz Hotemeđa, ki morajo sedaj vsi obiskovati radeško šolo, do katere imajo nekateri otroci celo 8 km. Poleg udobnosti za naše otroke, pa bo šola tudi lepa pridobitev za našo obzavsko »Martinovo« vasa.

Sevalca. V petek, dne 6. decembra, se bo vršil v Sevnici velik živinski in kramarski sejem. Ta sejem je eden izmed največjih sejmov, zato se vabijo prodajalci in kupci, da se istega udeležijo polnoštevilno, zlasti ker se obeta zelo dobra kupčija.

Cerkije na Gorenjskem. Prvi december smo proslavili s prireditvijo v Dornu, ki jo je priredila šolska mladina, katere se je pa udeležilo tudi veliko občinstva. — En mesec se že vrši pri nas gospodinjstva šola, katero obiskuje 12 deklet.

Vodi jo gđ. Kordičeva. Financira jo pa banovina. — Sadjarji, spomnite se na veliko škodo, ki jo je lansko zimo povzročil zajec in zavarje drevesca, dokler ni prepozno.

Metlika. Miklavžev večer je tudi naše Prosvetno društvo priredilo in je lepo uspel. — Viskarska kupčija se kar dobro razvija. Cena je 8—10, staro vino 10—12 din. — Podražitev petroleja je zadela našo okolico, ki že nima električne razsvetljave, pa bi jo že lahko imela. Prosimo narodne činitele, da se zganijo. — Novo leto se bliža, treba bo spet obnoviti naročnino — Nedejskega »Slovenca« lahko kupite pri našem koporterju takoj po osmi maši.

Sv. Gregor. Kmetijsko gospodinjstvo tečaj, ki se je vršil tri mesece, je zaključen. Obiskovalo ga je 13 deklet, ki so si v tem času nabrale mnogo slatkih naukov za bodoče življenje. Neumorno so se vežbali večer za večerom, da s proslavo 75-letnice rojstva dr. J. E. Kreka zaključijo tečaj. Proslava se je vršila 1. decembra, na dan 22. obletnice našega narodnega praznika. Jedro proslave je bil globoko zamišljen govor g. prof. dr. Edmunda, ki je segel globoko v arce poslušalcev, ki so napolnili veliko dvorano Gregorskega doma. Poseben poudarek proslave pa je bil dr. Krekov nagrobni spomenik, kakor iz marmorja izklesan v veliko in živordečo lučjo v sredini. Istakopala je bila zaključna slika z dr. Krekovo podobo in vsem sodelujočim osebam ob navdušenem prepovedanju narodne pesmi. Da je proslava res vsa stranako tako krasno uspela, se zahvaljuje vsem našim vnetim in požrtvovalnim sodelavcem. Žal, da je bila cesta na Sv. Gregor do vrha zametena in so se morali odlični gostje, ne da bi mogli na slavnost, vrniti v Ljubljano.

Gerje pri Bledu. V letošnjem letu obiskuje našo faro kaj pogosto božja dekla smrt. V zadnjem času ga skoraj ni tedna, da bi ne imeli mrljice v fari, da celo 6 jih je bilo v enem tednu od 13.—21. oktobra. Na mrtniškem odru so ležali te dni Piber Peter iz Sp. Gorij p. d. Tavtar, priden in skrben kakor mravlja. Nesreča je hotela, da ga je njegov konj, ko ga je gнал v hlev, udaril s nogo v glavo. Kljub takojšnji veliki skrbi za življenje je umrl. Bil je tudi kot dober gospodar v občinskem odboru gorjanske občine izvoljen na listi JRZ. Tudi Vogelčnik Jože p. d. Guhar iz Puhoma ni mislil, da ga že kliče smrt. Ono srečo s jutraj je tudi on umrl. Tudi on je bil dober spodar, posebno znan kot dober pomočnik v ž

JULES VERNE

GOSPODAR SVETA

Prešlo je nekaj dni. Zaenkrat še ni bilo nobenega znaka, da bi morali v kracam zapustiti Washington. Seveda pa niso ljudje našega poklica nikdar gotovi, kaj jih drugi dan čaka. Lahko se kaj hitro zgodi, da pride to ali ono in mora človek prevažiti pot preko Zedinjenih držav po dolgem in potnem.

Glede tajinstvenega vozača ni bilo več ničesar slišati. Vedel sem, da je vlada odredila, da se nadzirajo čim najstrožje ceste, reke, jezera in vse ameriške vode sploh. Vendar, kakor rečeno, dosedaj ni bilo ničesar opaziti.

Če se torej vozač ni ponesrečil — kar še vedno ni bilo izključeno — ali že se daleč od Amerike nekje nahaja na morjih starega sveta, kjer se skriva v samo njemu samemu znanem skrivališču...

»O, da,« sem si često ponavljal, »če ima tako nepristopno skrivališče, kakor je vrh Orlovskega gneзда, ga ne bo mogel nihče najti. Seveda s avtom ali ladjo ne bo mogel priti vanj. Tja morejo samo orli in jastrebi.«

Dne 16. junija grem okrog devetih zjutraj v urad. Že pri prvem koraku, ki sem ga storil, opazim dve človeka, ki se mrzko za menoj ozirata. Poznal ju nisem, zato se zanju nisem zmenil.

Ko se vrnem domov, je tudi moja služkinja omenila, da je videla, kako sta dva človeka sumljivo gledala na cest izi za menoj; da sta se kretala

pred mojo hišo in potem, ko sta me videla odhajati, šla oddaleč za menoj.

»Pa veste to zagotovo?« vprašam.

»Čisto gotovo; včeraj, ko ste prišli domov, sta se oddaljila čela, ko ste zaprli večna vrata za seboj.«

»Se enkrat Vas vprašam, Greta, menda se vendar le ne motite?«

»Ne, gospod Stroke!«

»In bi Vi ta dva človeka spoznali, če ju še enkrat vidite?«

»Mislim da... pa tudi Vi bi na vsak način prav storili, če pošljete nekaj policistov za njima, ker ni dvoma, da vas zasledujeta.«

»Dobro, Greta, storil bom tako,« rečem samo, da zadovoljim ženico. — »S pomočjo detektiva bom kmalu na jasnem, kaj je s tema sumljivima človekoma.«

Oba naslednja dneva ava mogla ugotoviti, da me ni pri odhodu in pri prihodu nihče zasledoval. Iz tega sem sklepal, da se je Greta morda vendarle varala.

Toda 19. junija zjutraj pridrvi Greta skoraj brez sapa v mojo sobo.

»Gospod Stroke, zopet sta tu!«

»A tako! pravim,« ona dva špijonska šaljivca!«

»Glejte... tam na ulici... prav nasproti našemu oknu. Opazujeta hišo in čakata, kdaj pride ven.«

Približam se desnemu oknu in odgrnem pravo malo zaveso, da se ne bi opazilo. Res! Na pločniku sta stala dva človeka.

Obadva sta bila srednje velikosti, močna, krepkih, širokih ramen, v starosti med tridesetim in štiridesetim letom; v rokah sta imela palice.

Nekajkrat sta storila par korakov gor in dol, pa sta spet obstala na pločniku.

»Sta li to tista nepridiprava, ki sta nam padla v oči, Greta?« vprašam.

»Da, ta dva sta, gospod Stroke!«

Zdaj si pa že nisem mogel več misliti, da bi se moja stara služkinja zmotila, zato sem sklenil, da stvar na vsak način skušam razjasniti. Da bi ti dvojici sledil sam, se mi je zdelo izključeno; najbolje bo, da odredim policijskega agenta, ki naj jima sledi v primerni oddaljenosti, morda se bo le dalo dognati, kdo sta in kaj hočeta.

Gotovo me sedaj le čakata, da mi sledita do policijskega urada... Bomo takoj videli... To bi bila pa kar ugodna prilika, da ju gostoljubno sprejemem na policiji, za kar mi seveda ne bo mogla biti zahvalna.

Vzamem slamnik, grem dol, odprem dur in vstopim mimo na ulico.

Onih dveh ni bilo več.

Od tega dne ju nisem videl več pred mojo oknom, tudi Greta ne.

Skoraj bi vse to, kakor dogodki na Orlovskem gnezdju in tajinstveni vozač, katerega najboljše detektivi niso mogli dobiti, padlo v pozabo, da ni spet nova zadeva osvečila spomin na teke dogodke.

V časopisu »Evening Star« od 19. junija je izšel članek, katerega so že naslednji dan poročili vsi ameriški časopisi.

vinjskih boleznih. V minulem tednu smo pokopali tudi Klemenčev mater iz Sp. Gorj. Bila je mati zelo številne družine. — Bog bodi vsem milostljiv sodnik. — Za naše delavce, ki hodijo na Javornik, tako pomembno postajalica »Pod Kočeno« se po veliki zaslugi naše delavske organizacije ZZZD že gradi, in kakor slišimo, bo vlak tam kmalu ustavljaj. ZZZD se pa tudi zanima za položaj vseh ostalih delavcev, katerih je veliko po lesnih industrijah in po gozdovih in skuša zboljšati njihov položaj. — Tudi društveno življenje v Gorjah ne počiva. Za 1. december smo imeli prav lepo proslavo »Zedinjenja« s petjem, deklamacijami, govorom in kratkim predavanjem o Gospe sveti. — Tudi »Miklavž« se je oglašil v domu in za pridne otroke in odrasle pustil mnogo lepih daril. Igrale se pa pripravljajo, da nazaj opovabijo na igro »Razvalina življenja«. — Sedaj je zopet čas, da obnovimo naročnino za naše časopise, katerih je sicer v Gorjah precej, vendar še premalo. Naj bi bil v vsaki hiši vsaj en naš časopis »Domoljub«. Naročnino lahko vplačate tudi našemu zastopniku Bizatu, org. v Gorjah.

Mokronog. Mnogo jih je že mislilo, da s mokronoškim vodovodom ne bo nič, da je vsa stvar razpadla in da je bila odobritev kredita od strani g. ministra dr. Kreka v znesku 450.000 din samo obljuba. Nedavno pa je občinska uprava prejela od banske uprave izdelane in odobrene načrte, da se lahko prične graditi prvi del vodovoda, in sicer od zajetja vode do trga Mokronog, brez okoliških vasi, katere bodo dobile vodo pozneje. Ta proga je dolga nekaj nad 4 km. Da pa se je stvar zavlekla, je bila precejšnja krivda pri tovarni usnja, ki se ni tako dolgo odločala, ali bi vzela vodo ali ne. Naloga občine in okrajnega načelnika je sedaj, da skliče vse lastnike parcel, preko katerih bodo položene cevi, da se doseže privolitev zakopavanja cevi. Upamo, da ne bo nasprotovanj od strani posameznih lastnikov. Tako se bo stvar kmalu uredila in se bo pričelo s delom.

Cerkle ob Krki. Banovinski gospodinjski trimesečni tečaj, ki smo ga pravkar zaključili, se je v najlepšem redu in v veliko zadovoljstvo končal. Dekleta, ki smo tečaj obiskala, se čutilo dolžne, da se predvsem zahvalimo g. banu, ki je dovolil, da se je tečaj mogel vršiti. Pa tudi gospodom pri kmeljakem in prosvetnem oddelku na banski upravi se najlepše zahvalimo za podoben nam podpora. Veliko zahvalo smo tudi dolžne voditeljici tečaja gđ. Franji Roznikovi in njeni pomočnici gđ. učiteljici Miri Kolarič, ki sta se z vso vneto trudila in si veliko prizadevale

Fran Radešek:

Skozi Albanijo

Za letošnji državni praznik, 1. decembra, bo prav, če se še prav posebno spominjamo tiste žalostne jeseni l. 1915., ko je srbska vojska z množicami svojega ljudstva in predstavitelji državnih oblastev in ustanov doživela poraz svojega orožja in odstopala s svojega domačega ozemlja preko negotovljubne Albanije k novemu, veličastnemu vstajenju — z zmago na solunski fronti.

Prilisen s treh strani od združenih armad Avstrijecev, Madžarov, Nemcev in Bolgarov, je Srbija hrabro vzdrževala napade. Vrhovno poveljstvo srbske vojske je previdno in modro ukrepalo s svojimi četami da ni bila po nepotrebnem izgubljena nobena ne živa ne gnojna vrednota.

Na Kosovem polju se je varno zbiralo vse, kar je za nadaljne osvobodilne boje bilo potrebno. Stiri tedne so srbske čete v Kačanjskem klanecu zadrževale Bolgare, medtem ko je v Sandžaku krepko odbijala pritisk Avstrijecev črnogorsko-srbska vojska, dokler ni zadnje oblastvo zapustilo Srbije.

za naš napredek. Zahvalimo se tudi okrajnemu zdravniku in zdravstvenemu svetniku g. dr. Dragu Vidmarju in ekonomu g. Zorčiču, oba iz Krškega, za prav poučna predavanja. Toplo zahvalo smo dolžne tudi g. župniku in duh. svetniku Jakobu Žustu za verska predavanja, kakor tudi g. županu Janezu Ignoti za vso njegovo naklonjenost in pomoč, kjer nam je bila pač potrebna. Še prav posebno zahvalo smo dolžne našemu organu g. Lojzetu Jakliču, okrajnemu desinfektorju v Krškem, ki je zraven svojega težkega in nevarnega dela pri nalezljivih boleznih in širjenju higijene v okraju organiziral gospodinjski tečaj, katerega smo bile zelo potrebne. Nikakor pa ne smemo pozabiti izreči tople zahvale g. Franju Ovel, občinskemu tajniku, ki nas je s posebno vneto in trudom učil petja za prireditelje igric ob zaključku tečaja. Za ves trud in naklonjenost se enkrat kličemo vsem — Bog plačaj!

Vse te množice so se medtem postopoma preko zasneženega Kosovega polja umikale v nepretrganih vrstah proti Crni gori in proti Albaniji. Po črnogorskem ozemlju, čez goro Čakor, so odstopala civilno prebivalstvo in civilna oblastva, medtem ko se je vojska s kraljevskim domom umikala čez Prizren na Ljumbule, po gorskih grebenih divjega albarskega gorovja, kjer prebivajo svobodoljubna malisorska plemena. Od Ljumbule do Skadra je bilo treba polnih osem dni skoraj nepretrgane, brezpotne pragozdove, mimo nevarnih prepado, po skoraj navpičnih, krušečih prodnatih pobočjih; broditelj je bilo treba globoke tolmune besnečih slapov divje indourne, poteke in reke; prezebiti v burji in viharjih, v snežnih zametih, ob nevihtah in plohah. Koliko ljudi in konj so odnesli odronki razmočene zemlje v prepade in močvirja. Koliko iznemoglih in oslabiljenih je zagnila usmiljena večnost v svoj smrtni plašč. Koliko neznanih grobov rodoljubnih in hrabrih srbskih vojakov je posejanih po neobljudenem in divjem albarskem gorovju! Pa tudi strel iz zasede ali zahrbtni nož nekaterih — na srečo zelo redkih — sovražnih roparskih albarskih rodoj je marsikatero utrujenega srbskega vojaka, ki je zaostal ponoči v samotni, za vedno iztrgal iz narave hudo preizkušene domovine. Celó v večjih četah so Albanci napadli srbsko vojaštvo, odgnali živino in odvezli obleko in orožje mrljem. Razen tega pa je tudi pomanjkanje hrane oslabilim približevalo smrt.

Pa tudi na utrjeni cesti od Skadra do morja je bila prehrana zelo neredna. Saj v Skadru, ki ima blizu 50.000 prebivalcev, ni bilo kaj dobiti. Vse trgovine so bile zaprte,

O Kirdalskem jezeru, ki leži v Kansasu, je le malo znanega. Zasluži pa večjo pozornost in ni dvoma, da se bodo v kratkem obrnile nanj oči široke javnosti.

Ze nekaj časa so opazovali ribiči, kako površina jezera kaže čudno gibanje. Pri popolnem brezvetrju in tišini je opaziti silno valovanje, katerega si nihče ne more razložiti.

V tem so bili vsi ribiči edini, da vznemirjenost vode prihaja iz globine jezera. V začetku je bilo misliti, da prihaja gibanje radi kakih potresnih sunkov. Ta domneva pa se je morala opustiti, ker je bilo opaziti pojav po vsej obširni površini ogromnega jezera, sedaj na vzhodu, pa spet na zahodu, na severni, naker na južni strani, sredi jezera in ob obali.

Ljudje so zopet začeli misliti, da je morda v jezeru kaka velika vodna žival, ki vznemirja jezersko površino. Da bi se to skotila in se razvila v tako velikanko, je malo verjetno; torej je morala priti od neke drugod v Kirdalsko jezero. Toda kako, ko pa nima jezero nobene zveze z okolico, in leži sredi kopne zemlje daleč od morja?

Ce pa je že ugotovljeno, da v jezeru na noben način ne more biti taka vodna žival, ali ne gre potem morda za podmornico, ki v globini jezera plove sem in tja?... Ali ni pred leti bil izpuščen v morje stroj »Protektor«, ki se je mogel gibati po vodi, pod njo in po kopnem?

Zelo verjetno je torej, da se pod površino Kirdalskega jezera premika tak stroj, ki pa se v ostalem še nikdar ni pokazal na površini. Po vsem tem, kar se je dogodilo 20. junija, skoraj ne more biti nobenega dvoma več.

Ta dan namreč je zadelo Jadrnico »Markete« na neko trdo telo, ki je plavalo tik pod jezersko površino. Prav na tem kraju pa ni nikakih čer,

marveč je jezero visoko 80 do 40 m. Jadrnica je bila pogojena na levem boku in se je kmalu rešila v najbližnjo luk. Preiskava je dognala, da je trup prebit, kakor od ostrega roba bojne ladje.

Sedaj se ni moglo več oporekati, da plove po Kirdalskem jezeru neka podmornica s neverjetno brzino.

Nastane pa drugo vprašanje. Vzemimo, da je ta stroj res prišel v jezero. Ali kaj hoče sedaj v njem početi? Jeli to jezero tako zelo pripravno za poizkusne vožnje? Zakaj ne pride nikdar na površino? Čemu hoče ostati skrito in nepoznano?

Članek v »Evening Star« zaključuje:

»Izza tajinstvenega avta se je pojavila tajinstvena ladja in za njo tajinstvena podmornica.

Ali ni morda dovoljeno sklepati, da vse troje prihaja od enega in istega vozača in da je vse troje eden in isti stroj.

VIII.

Naj-stane kar hoče

Ta članek je v ljudski domišljiji čudovito deloval. Četudi se človeški duh nagiblja k izrednemu in večkrat celo nemogočemu, vendar ni nikomur padlo na um, da bi o tej časopisni rešitvi podvomil. Ni nobenega dvoma več... Tu gre za istega vozača v vseh treh slučajih, kakor tudi za en in isti stroj.

Pa vendar, le kako se je mogel avto spreminjati v ladjo in ta spet v podmornico? Stroj, ki se je mogel kretati po kopnem, po vodi in pod njo? Resnično še to manjka, da bi mogel letati po zraku...

Casopisi so razglabljali o stvari še dalje. Vzemimo, da gre tu za tri različne stroje, vendar jih

gost motor, ki je nadkrilil vse, kar je svet doslej poznal.

Te skrivnost bi bilo treba sedaj od izumitelja odkupiti. Vseeno, ali se more ta motor uporabljati le za en stroj, ali za tri, glavno je, da je zmožen proizvajati tako velikansko silo.

Kolikor se je moglo predvideti, tudi druge države ne bodo ničesar opustile, da bi mogle priti v posed tega stroja, ki bi bil velikanske važnosti tako za suhozemno vojsko, kot za mornarico. Prednosti take take države bi bile neprecenljive. Treba ga je brezpogojno kupiti, pa naj stane kolikor hoče Amerika svojega bogastva pač ne more bolje uporabiti.

Predvsem je bilo treba najti graditelja, če so hoteli kupiti njegov izum. Ravno v tem pa je bila težava. Kje najti tajinstvenega vozača? Zaman so preiskali vse Kirdalsko jezero. Podmornice v njem ni bilo več. Toda kako le je mogla ven iz jezera... In sploh kdaj je vanj prišla?... Sama nerazložljiva vprašanja!

Tudi nikjer drugje ni bilo opaziti ne avta na cestah, ne čudne ladje na morju.

Dne 27. junija sjetraj me pokliče upravnik policije v svoj urad.

»Ali bi ne bila to za nas, dragi Strok, krasna prilika, da popravite svoj neuspeh?«

»Ah, vi mislite Orlovsko gnedo.«

»Tako je!«

»Pa katero priliko, mislite?« vprašam, ker nisem prav vedel, če moj šef resno govori.

»Mislim, da bi vi poiskali onega tajinstvenega vozača, ki zna opravljati trojni stroj.«

»Iz srca rad, gospod upravnik. Izdajte samo nalog in jaz hočem vse poizkusiti, da uspem.«

(Nadaljevanje prihodnjic.)

Številne družine — najlepši kras naših slovenskih domov Hermann Matijti in Amalfi in Radu pri Slovenjem Gradcu se je rodilo 15 otrok. Petnajstemu je bila po svojem zastopniku bobra sama kraljica Marija

vasi v duhu obiskali kraj Gospodovega rojstva. Vse to bo omogočeno obiskovalcem drugega prosvetnega večera za malo vstopnino. G. vseučiliški profesor dr. A. Snaj bo na podlagi skriptivnih slik popisal kraje v Sv. Deželi, posebno Betlehem, cerkev Gosp. rojstva in obrede na božični večer v tem svetišču. Vabimo k temu zanimivemu predavanju domače in okolišane!

Vrbove pri Radetah. Oni terek se je vršil pri nas komisijki ogled za postavitev nove šole. Komisija, sestavljena po nalogu banske uprave in pod vodstvom banovinskega šolskega nadzornika g. Jegliča, je imela zaenkrat samo nalogo, da izbere primerne prostore za zidavo novega šolskega poslopja. S tem je napravljen važen korak, da bo naša lepa vas prišla po dolgoletnih prošnjah in prizadevanjih do svoje šole. V novo šolo bodo

hodili šoloobvezni otroci iz vasi Vrbove, Prapretno, Log, Loška gora in delno iz Hotemeđa, ki morajo sedaj vsi obiskovati radeško šolo, do katere imajo nekateri otroci celo 8 km. Poleg udobnosti za naše otroke, pa bo šola tudi lepa pridobitev za našo obzavsko »Martinovo« vas.

Sevnica. V petek, dne 6. decembra, se bo vršil v Sevnici velik živinski in kramarski sejem. Ta sejem je eden izmed največjih sejmov, zato se vabijo prodajalci in kupci, da se istega udeležijo polnoštevilno, zlasti ker se obeta zelo dobra kupčija.

Cerkije na Gorenjskem. Prvi december smo proslavili s prireditvijo v Domu, ki jo je priredila šolska mladina, katere se je pa udeležilo tudi veliko občinstva. — En mesec se že vrši pri nas gospodinjstva šola, katero obiskuje 12 deklet.

Vodi jo gđ. Kordiševa. Financira jo pa banovna. — Sadjarji, spomnite se na veliko škodo, ki jo je lansko zimo povzročil zajec in zavaruje drevesca, dokler ni prepozno.

Metlika. Miklavžev večer je tudi naše Prosvetno društvo priredilo in je lepo uspel. — Vinška kupčija se kar dobro razvija. Cena je 8—10, staro vino 10—12 din. — Podražitev petroleja je zadela našo okolico, ki še nima električne razsvetljave, pa bi jo že lahko imela. Prosimo narodajne činitele, da se zganajo. — Novo leto se bliža, treba bo spet obnoviti naročnino — Nodelskega »Slovenca« lahko kupite pri našem kolporterju takoj po osmi maši.

Sv. Gregor. Kmetijsko gospodinjstvo težaj, ki se je vršilo tri mesece, je zaključeno. Obiskovalo ga je 13 deklet, ki so si v tem času nabrale mnoge zlatih nauk za bodoče življenje. Neumorno se se večbali večer za večerom, da s proslavo 75 letnice rojstva dr. J. B. Kreka zaključijo težaj. Proslava se je vršila 1. decembra, na dan 22. obletnice našega narodnega praznika. Jedro proslave je bil globoko zamišljen govor g. prof. dr. Erdna, ki je segel globoko v erce poslušalcev, ki so napolnili veliko dvorano Gregorskega doma. Poseben poudarek proslave pa je bil dr. Krekov grobni spomenik, kakor iz marmorja izklesan, velik in živordečo lučjo v sredini. Istotako lepa je bila zaključna slika z dr. Krekovo podobo in vsem sodelujočim osebam ob navdušenem prevajanju narodne pesmi. Da je proslava res veštrasko tako krasno uspela, se zahvaljujemo vsem našim vnetim in požrtvovalnim sodelavcem. Zai, da je bila cesta na Sv. Gregor do vrha zametena in so se morali odlični gostje, ne da bi mogli na slavnost, vrniti v Ljubljano.

Gerje pri Bledu. V letošnjem letu obiskuje našo faro kaj pogosto božja dekla smrt. V zadnjem času ga ekoral ni tedna, da bi ne imeli miriša v fari, da celo 6 jih je bilo v enem tednu od 13.—21. oktobra. Na mrivaškem odru so letali te dni Piber Peter iz Sp. Gorij p. d. Tavtar, priden in skrben kakor mravlja. Neseča je hotela, da ga je njegov konj, ko ga je gna v bled, udaril s nogo v glavo. Kljub takojšnji veliki skrbi za E. ljenje je umrl. Bil je tudi kot dober gospodar v občinskem odboru gorjanske občine izvoljen v listi JRZ. Tudi Vogelink Jože p. d. Guhar iz Puhoma ni mislil, da ga že kliče smrt. Ono sreč zjutraj je tudi on umrl. Tudi on je bil dober gospodar, posebno znan kot dober pomočnik v b

JULES VERNE

GOSPODAR SVETA

Prešlo je nekaj dni. Zaenkrat še ni bilo nobenega znaka, da bi moral v kratkem zapustiti Washington. Seveda pa niso ljudje našega poklica nikdar gotovi, kaj jih drugi dan čaka. Lahko se kaj hitro zgodi, da pride to ali ono in mora človek prevaliti pot preko Zedinjenih držav po dolgem in počez.

Glede tajinstvenega vozača ni bilo več ničesar slišati. Vedel sem, da je vlada odredila, da se nadzirajo čim najstrožje ceste, reke, jezera in vse ameriške vode sploh. Vendar, kakor rečeno, dosedaj ni bilo ničesar opaziti.

Ce se torej vozač ni ponesrečil — kar še vedno ni bilo izključeno — ali če se daleč od Amerike nekje nahaja na morjih starega sveta, kjer se skriva v samo njemu samemu znanem skrivališču...

»O, da,« sem al često ponavljaj, »če ima tako nepristopno skrivališče, kakor je vrh Orlovskega gnezda, ga ne bo mogel nihče najti. Seveda z avtom ali ladjo ne bo mogel priti vanj. Tja morejo samo orli in jastrebi.«

Dne 16. junija grem okrog devetih zjutraj v urad. Za pri prvem koraku, ki sem ga storil, opazim dva človeka, ki se mirko za menoj ozirata. Poznal ju nisem, zato se zanju nisem zmenil.

Ko se vrnem domov, je tudi moja služkinja omenila, da je videla, kako sta dva človeka sumljivo gledala na cest iza menoj; da sta se kretala

pred mojo hišo in potem, ko sta me videla odhajati, šla oddaleč za menoj.

»Pa veste to zagotovo?« vprašam.

»Čisto gotovo; včeraj, ko ste prišli domov, sta se oddaljila šele, ko ste zaprli večna vrata za seboj.«

»Še enkrat Vas vprašam, Greta, menda se vendar le ne motite?«

»Ne, gospod Stroke!«

»In bi Vi ta dva človeka spoznali, če ju še enkrat vidite?«

»Mislim da... pa tudi Vi bi na vsak način prav storili, če pošljete nekaj policistov za njima, ker ni dvoma, da vas zasledujeta.«

»Dobro, Greta, storil bom tako,« rečem samo, da zadovoljim ženo. — »S pomočjo detektiva bomo kmalu na jasnem, kaj je s tema sumljivima človekoma.«

Oba naslednja dneva sva mogla ugotoviti, da me ni pri odhodu in pri prihodu nihče zasledoval. Iz tega sem sklepal, da se je Greta morda vendarle varala.

Toda 19. junija zjutraj pridvi Greta skoraž brez sapa v mojo sobo.

»Gospod Stroke, zopet sta tu!«

»A tako? pravim,« ona dva špijonska šaljivca!«

»Glejte... tam na ulici... prav nasproti našemu oknu. Opazujeta hišo in čakata, kdaj pride ven.«

Približam se desnemu oknu in odgrnem pr malo zaveso, da se ne bi opazilo. Res! Na pločniku sta stala dva človeka.

Obadva sta bila srednje velikosti, močna, krepkih, širokih ramen, v starosti med tridesetim in štiridesetim letom; v rokah sta imela palice.

Nekajkrat sta storila par korakov gori in dol, pa sta spet obstala na pločniku.

»Sta li to tista nepridiprava, ki sta nam padla v oči, Greta?« vprašam.

»Da, ta dva sta, gospod Stroke!«

Zdaj si pa že nisem mogel več misliti, da bi se moja stara služkinja zmotila, zato sem sklonil da stvar na vsak način skušam razjasniti. Da bi ti dvojici sledil sam, se mi je zdelo izključeno; najbolje bo, da odredim policijskega agenta, ki naj jima sledi v primerni oddaljenosti, morda se bo le dalo dognati, kdo sta in kaj početa.

Gotovo me sedaj je čakata, da mi sledita do policijskega urada... Bomo takoj videli... če bi bila pa kar ugodna prilika, da ju gostoljubno sprejemem na policiji, za kar mi seveda ne bi mogla biti zahvalna.

Vzamem slamnik, grem dol, odprem duri in vstopim mimo na ulico.

Onih dveh ni bilo več.

Od tega dne ju nisem videl več pred mojo oknom, tudi Greta ne.

Skoraj bi vse to, kakor dogodki na Orlovskem gnezdu in tajinstveni vozač, katerega naj boljši detektivi niso mogli dobiti, padlo v pozabo, da ni spet nova zadeva osvežila spomin na te ke dogodke.

V časopisu »Evening Star« od 19. junija je izšel članek, katerega so že naslednji dan poslatili vsi ameriški časopisi.

vinskih boleznih. V minulem tednu smo pokopali tudi Klemenčev mater iz Sp. Gorij. Bila je mati zelo številne družine. — Bog bodi vsem milostljiv sodnik. — Za naše delavce, ki hodijo na Javornik, tako pomembno postajalike »Pod Kočnec« se po veliki zaslugi naše delavske organizacije ZZD že gradi, in kakor slišimo, bo vlak tam kmalu ustavljal. ZZD se pa tudi zanima za položaj vseh ostalih delavcev, katerih je veliko po lesnih industrijah in po gozdovih in skuša zboljšati njihov položaj. — Tudi društveno življenje v Gorjah ne počiva. Za 1. december smo imeli prav lepo proslavo »Zedinjenj« s petjem, deklamacijami, govorom in kratkim predavanjem o Gospe sveti. — Tudi »Miklavž« se je oglasil v domu in za pridne otroke in odrasle pustil mnogo lepih daril. Igralci se pa pripravljajo, da nas zopet povabijo na igro »Razvalina življenja«. — Sedaj je zopet čas, da obnovimo naročnino za naše časopise, katerih je sicer v Gorjah precej, vendar še premalo. Naj bi bil v vsaki hiši vsaj en naš časopis »Domoljub«. Naročnino lahko vplačate tudi našemu zastopniku Bizatu, org. v Gorjah.

Mokronog. Mnogo jih je že mislilo, da z mokronožnim vodovodom ne bo nič, da je vsa stvar razpadla in da je bila odobritev kredita od strani g. ministra dr. Krčka v znesku 450.000 din samo obljuba. Nedavno pa je občinska uprava prejela od banske uprave izdelane in odobrene načrte, da se lahko prične graditi prvi del vodovoda, in sicer od zajetja vode do trga Mokronog, brez okoliških vasi, katere bodo dobile vodo pozneje. Ta proga je dolga nekaj nad 4 km. Da pa se je stvar zavlekla, je bila precejšnja krivda pri tovarni usnja, ki se ni tako dolgo odločilo, ali bi vzela vodo ali ne. Naloga občine in okrajnega načelstva je sedaj, da skliče vse lastnike parcel, preko katerih bodo položene cevi, da se doseže privolitev zakopavanja cevi. Upamo, da ne bo nasprotovanj od strani posameznih lastnikov. Tako se bo stvar kmalu uredila in se bo pričelo z delom.

Cerkle ob Krki. Banovinski gospodinjski trimesečni tečaj, ki smo ga pravkar zaključili, se je v najlepšem redu in v veliko zadovoljstvo končal. Dekleta, ki smo tečaj obiskala, se bomo dolžne, da se predvsem zahvalimo g. banu, ki je dovolil, da se je tečaj mogel vršiti. Pa tudi gospodom pri kmeljakem in prosvetnem oddelku na banski upravi se najlepše zahvalimo za podoben nam podpora. Veliko zahvalo smo tudi dolžne voditeljici tečaja gđ. Franji Roznikovi in njeni pomočnici gđ. učiteljici Miri Kolarič, ki sta se z vso vnozmo trudili in si veliko prizadevale

Fran Radešček:

Skozi Albanijo

Za letošnji državni praznik, 1. decembra, bo prav, če se še prav posebno spominjamo tiste žalostne jeseni 1. 1915, ko je srbska vojska z množicami svojega ljudstva in predstavitelji državnih oblastev in ustanov doživela poraz svojega orožja in odstopala s svojega domačega ozemlja preko negotovljive Albanije k novemu, veličastnemu vstajenju — z zmago na solunski fronti.

Pritisnjena s treh strani od združenih armad Avstrije, Madžarov, Nemcev in Bolgarov, je Srbija hrabro vzdrževala napade. Vrhovno poveljstvo srbske vojske je previdno in modro ukrepalo s svojimi četami da ni bila po nepotrebnem izgubljena nobena ne živa ne gnojna vrednota.

Na Kosovem polju se je varno zbiralo vse, kar je za nadaljne osvobodilne boje bilo potrebno. Štiri tedne so srbske čete v Kačaniskem klanecu zadrževale Bolgare, medtem ko je v Sandžaku krepko odbijala pritisk Avstrije črnogorsko-srbska vojska, dokler ni zadnje oblastvo zapustilo Srbije.

za naš napredek. Zahvalimo se tudi okrajnemu zdravniku in zdravstvenemu svetniku g. dr. Dragu Vidmarju in ekonomu g. Zorčiču, oba iz Krškega, za prav poučna predavanja. Toplo zahvalo smo dolžne tudi g. županu in duh. svetniku Jakobu Žužtu za verska predavanja, kakor tudi g. županu Janezu Ignoli za vso njegovo naklonjenost in pomoč, kjer nam je bila pač potrebna. Še prav posebno zahvalo smo dolžne našemu organu g. Lojzetu Jakliču, okrajnemu desinfektorju v Krškem, ki je zraven svojega težkega in nevarnega dela pri nalezljivih boleznih in širjenju higiene v okrajni organizaciji gospodinjstvi tečaj, katerega smo bile zelo potrebne. Nikakor pa ne smemo pozabiti izreči tople zahvale g. Franju Ovel, občinskemu tajniku, ki nas je s posebno vnozmo in trudom učil petja za prireditve igric ob zaključku tečaja. Za ves trud in naklonjenost še enkrat kličemo vsem — Bog plačaji!

Vse je množice so se medtem postopoma preko zasneženega Kosovega polja umikale v nepretrganih vrstah proti Crni gori in proti Albaniji. Po črnogorskem ozemlju, čez goro Čakor, so odstopala civilno prebivalstvo in civilna oblastva, medtem ko se je vojska s kraljevskim domom umikala čez Prizren na Ljumbule, po gorskih grebenih divjega albanskega gorovja, kjer prebivajo svobodoljubna malisorska plemena. Od Ljumbule do Skadra je bilo treba polnih osem dni skozi skoraj neprehodne, brezpotne pragozdove, mimo nevarnih prepado, po skoraj navpičnih, krušičih prodnatih pobočjih; brodititi je bilo treba globoke tolaune besnečih slapov divje hudournike, potoke in reke; prezebrati v burji in viharjih, v snežnih zametih, ob nevihtah in plohah. Koliko ljudi in konj so odnesli odronki razmočene zemlje v prepade in nočvirja. Koliko iznemoglih in oslabiljenih je zagnila usmiljena večnost v svoj smrtni plašč. Koliko neznanih grobov rodoljubnih in hrabrih srbskih vojakov je posejanih po neobljudenem in divjem albanskem gorovju! Pa tudi strel iz zasede ali zahrbtni nož nekaterih — na srečo zelo redkih — sovražnih roparskih albanskih rodov je marsikaterega utrjenega srbskega vojaka, ki je zaostal ponoči v samotni, za vedno iztrgal iz naračja budo preizkušeno domovine. Celot v večjih četah so Albanci napadli srbsko vojaštvo, odgnali živino in odvezli obleko in orožje mrličem. Razen tega pa je tudi pomanjkanje hrane oslabilim približevalo smrt.

Pa tudi na utrjeni cesti od Skadra do morja je bila prehrana zelo neredna. Saj v Skadru, ki ima blizu 50.000 prebivalcev, ni bilo kaj dobiti. Vse trgovine so bile zaprte,

O Kirdalskem jezeru, ki leži v Kansasu, je le malo znanega. Zasluži pa večjo pozornost in ni dvoma, da se bodo v kratkem obrnile nanj oči široke javnosti.

Ze nekaj časa so opazovali ribiči, kako površina jezera kaže čudno gibanje. Pri popolnem brezvetrju in tišini je opaziti silno valovanje, katerega si nihče ne more razložiti.

V tem so bili vsi ribiči edini, da vzemirjenost vode prihaja iz globine jezera. V začetku je bilo misliti, da prihaja gibanje radi kakih potresnih sunkov. Ta domneva pa se je morala opustiti, ker je bilo opaziti pojav po vsej obširni površini ogromnega jezera, sedaj na vzhodu, pa spet na zahodu, na severni, nakar na južni strani, sredi jezera in ob obali.

Ljudje so zopet začeli misliti, da je morda v jezeru kaka velika vodna žival, ki vzemirja jezersko površino. Da bi se tu skotila in se razvila v tako velikanka, je malo verjetno; torej je morala priti od neke drugod v Kirdalsko jezero. Toda kako, ko pa nima jezero nobene zveze z okolico, in leži sredi kopne zemlje daleč od morja!

Ce pa je že ugotovljeno, da v jezeru na noben način ne more biti taka vodna žival, ali ne gre potem morda za podmornico, ki v globini jezera plove sem in tja?... Ali ni pred leti bil izpuščen v morje stroj »Protector«, ki se je mogel gibati po vodi, pod njo in po kopnem?

Zelo verjetno je torej, da se pod površino Kirdalskega jezera premika tak stroj, ki pa se v ostalem še nikdar ni pokazal na površini. Po vsem tem, kar se je dogodilo 20. junija, skoraj ne more biti nobenega dvoma več.

Ta dan namreč je zadelo jadrnico »Markel« na neko trdo telo, ki je plavalo tik pod jezersko površino. Prav na tem kraju pa ni nikakih čer,

marveč je jezero visoko 30 do 40 m. Jadrnica je bila pogojena na levem boku in se je komaj rešila v najbližnjo luk. Preiskava je dognala, da je trup prebit, kakor od ostrega roba bojne ladje.

Sedaj se ni moglo več oporekati, da plove po Kirdalskem jezeru neka podmornica z neverjetno brzino.

Nastane pa drugo vprašanje. Vzemimo, da je ta stroj res prišel v jezero. Ali kaj hoče sedaj v njem početi? Jeli to jezero tako zelo pripravno za poizkusne vožnje? Zakaj ne pride nikdar na površino? Čemu hoče ostati skrito in nepoznano?

Članek v »Evening Star« zaključuje:

»Izza tajinstvenega avta se je pojavila tajinstvena ladja in za njo tajinstvena podmornica.

Ali ni morda dovoljeno sklepati, da vse troje prihaja od enega in istega vozača in da je vse troje eden in isti stroj.«

VIII.

Naj stane kar hoče

Ta članek je v ljudski domišljiji čudovito deloval. Četudi se človeški duh nagiblje k izrednemu in večkrat celo nemogočemu, vendar ni nikomur padlo na um, da bi o tej časopisni rešitvi podvomil. Ni nobenega dvoma več... Tu gre za istega vozača v vseh treh slučajih, kakor tudi za en in isti stroj.

Pa vendar, le kako se je mogel avto sprememiti v ladjo in ta spet v podmornico? Stroj, ki se je mogel kretati po kopnem, po vodi in pod njo? Resnično še to zanka, da bi mogel letati po zraku...

Časopisi so razglabljali o stvari še dalje. Vzemimo, da gre tu za tri različne stroje, vendar jih

gost motor, ki je nadkrilil vse, kar je svet doslej poznal.

Ta skrivnost bi bilo treba sedaj od izumitelja odkupiti. Vseeno, ali se more ta motor uporabljati le za en stroj, ali za tri, glavno je, da je zmožen proizvajati tako velikansko silo.

Kolikar se je moglo predvideti, tudi druge države ne bodo ničesar opustile, da bi mogle priti v posest tega stroja, ki bi bil velikanske važnosti tako za suhozemno vojsko, kot za mornarico. Prednosti take take države bi bile neprecenljive. Treba ga je brezpogojno kupiti, pa naj stane kolikor hoče Amerika svojega bogastva pač ne more bolje uporabiti.

Predvsem je bilo treba najti graditelja, če so hoteli kupiti njegov izum. Ravno v tem pa je bila težava. Kje najti tajinstvenega vozača? Zaman so preiskali vse Kirdalsko jezero. Podmornice v njem ni bilo več. Toda kako le je mogla ven iz jezera... In sploh kdaj je vanj prišla?... Sama nerazložljiva vprašanja!

Tudi nikjer drugje ni bilo opaziti ne avta na cestah, ne čudne ladje na morju.

Dne 27. junija zjutraj me pokliče upravnik policije v svoj urad.

»Ali bi ne bila to za nas, dragi Strok, krasna prilika, da popravite svoj neuspeh?«

»Ah, vi mislite Orlovsko gnezdo.«

»Tako je!«

»Pa katero priliko, mislite?« vprašam, ker nisem prav vedel, če moj šef resno govori.

»Mislim, da bi vi poiskali onega tajinstvenega vozača, ki zna opravljati trojni stroj.«

»Iz srca rad, gospod upravnik. Izdajte samo nalog in jaz hočem vse poizkusiti, da uspem.«

(Nadaljevanje prihodnjé.)

tiste redke gostilne, ki so imele kaj zaloge, so to kmalu poprodale. Sicer pa tudi denarja med preprostimi srbskimi množicami ni bilo kdovekaj. V Skader so se dan za dnevom usipali begunci iz Srbije z vseh strani. Izne-mogli in umirajoči so ležali po parkih, na ulicah, po dvoriščih hiš, v raznih kolibah in kjerkoli. Zasilne bolnišnice in javne kuhinje, ki sta jih srbska vlada in črnogorska uprava na hitro nekaj pripravili, niso zmogle tako nenadnih in velikih potreb, zlasti ko ni bilo vozil za dovoz hrane iz Sv. Ivana Meduan-skega. V to pristanišče je namreč le redko katera ladja z živežem srečno dosegla svoj cilj, od drugod pa ni bilo možno prav nič dobiti.

Vse od Skoplja do Drača, Valone ali Santi Karanta, kjer se je vse srbsko izbeglištvo vkravalo za Krf in Bizerto (v Afriko), je trajal umik več kakor tri mesece. In vse ta čas so deset in deset tisoči bili brez redne hrane in brez prirešja v najhujši zimi!

Pri vsem tem velikem trpljenju, pri vseh teh nedopovedljivo hudih preizkušnjah in po-manjkanju vsakršne udobnosti — je bilo na-ravnost ganljivo plemenito ponašanje in med-sebojno pomaganje med vsemi temi množicami srbskega ljudstva! Vkljub vsem nered-nostim, ki jih prinaša življenje na umiku preko negostoljubnega in divjega ozemlja, je vendar ostal neki red, neka skupnost, neka enotnost! In vse to je dvigalo duha, da se je ob ognjih, pozno v noč, razpletla tudi šaljiva beseda in je rodoljubna pesem oživela srca, da so v skladnem utripu zanosno zaplamtela v navdušenju za preljubo domovino!

Naj v podkrepitev povedanega s svojim doživetjem opišem le nekatere, čestudi ne najbolj izrazite dogodke iz tistih dni strahot.

Ze prvi dan v albanskem gorovju sem prišel ob svojo zalogo kruha. Poslej sem otepal le napol sirova fižolova zrna, ker ni-sem utegnil čakati, da bi se bila dokuhala. Ponajvečkrat sem topil sneg, da sem si pri-pravil čaj, ki sem ga dobil od dvornega ku-harja v Prizrenu. Čevlji, ki sem jih sušil nad žerjavico, so se cvrkali, da jih več nisem mogel obuti. Bos sem moral po trdem, zmaz-lem snegu, po ostrem skalovju in po trnju skozi goščavo. Ranjene, krvave noge so me komaj še nosile. In major Vučković, povelj-nik moštva v našem štabu, je stopil s konja in mi ga ponudil. Nevarjen jahanja, sem se hitro naveličal, toda to plemenito ravnanje visokega srbskega častnika me je globoko ganilo. Ni pa to le osamljen primer, ampak iz svojega izkustva vem, da je srbskim čast-nikom v pravilo, da v skupnem trpljenju s svojim moštvom ne zapirajo svojega rodo-ljubnega in tovariškega srca niti najbolj ne-znalcem proslaku.

Razcapan in bos, ves živ od mrčesa, s zapajčevinjenim želodcem sem se komaj še vlekel. Čeh Prida, inženir v našem štabu, mi je odvzel odevje, da bi me razbremenil in olajšal hojo. Čez deroč gorsko reko je vse moštvo brodilo vodo skoraj do vratu v verigi. Inž. Prida, oprtan z dvema odevjama, s svojo in mojo, je sredi reke, pod pritiskom razbesnelega valovja, popustil prijeme rok svojih sosedov in v naslednjem trenut-ku je bil že daleč sredi valovja. Vojski na

konjih so ga komaj rešili in polumrtvega spravili na kopno. Tako bi bil ta plemeniti Čeh — čast in hvala mu! — kmalu postal žrtov svoje vzorne dobročnosti napram meni, svojemu izžerpanemu tovarišu!

Domovinska ljubezen, ki temelji v rodo-ljubni milosrčnosti človeka je neizumerna do-brina in neprepadljiva vrednota vprav v nevarnih časih in velikih preizkušnjah! Ka-kor zlato v ognju, se preizkuša rodoljubje v skupni nesreči! Zato nikoli ne moremo do-voj storiti, da v svojem ljudstvu netimo in dvigamo narodno zavest udanost v voljo bo-j in ljubezen do skupne domovine!

Kdor svoj narod, svojega kralja in svojega domovino resnično ljubi, ljubi tudi Boga in svojega bližnjega! Vsa hrabrost in junakstvo srbskega vojaka je vprav v njegovem rodo-ljubju, ki je v tako lepi luči prišlo do pol-nega izraza na poti srbskega legendarnega umika preko Albanije.

Iz najhujšega poraza je srbsko ljudstvo nosilo svoje orožje in državnost iz zasluž-ne domovine po ostrini smrtnih kose na al-banški Kalvariji in nove boje za svoje po-novno vstajenje!

Nekaj zanimivosti

Starost pračloveka. Znanost se že delj časa trudi, da bi dognala, kako star je bil pračlovek. To določajo nženjski dognati na podlagi raznih znakov izkopanih okostij. Najbolj raziskujejo zobe izko-panih okostnjakov. Vendar je treba dodati, da so taka raziskavanja precej nezanesljiva, ker so zobje v predgodovinski dobi najbrž precej bolj trpeli ka-kor dandanes, zaradi česar so se mnogo hitreje o-rabili. Saj se danes lahko opazimo, da se zobj eskimskih žensk močno obrabijo, ker morsko Eskim-ke za obliko potrebno kožubovino poprej dolo-privzedeči in ugrizati preden jo začno žvati. Uče-jak Vallon je sedaj našel nov način, kako se a-pri kakem okostnjaku prepoznati njegova starost. Začel je namreč opazovati žive človeške loban-je. Čim bolj je tak živ na lobanji okostenel, tem st-rejše je bil človek. Tako je raziskal 173 lobanj po-človeka. In je tako dognal, da mleden teh pr-človekov ni bil 80 ali 70 let star, da so le redki dosegli starost 50 let in da je povprečno pračlovek dočakal le 35 let starosti. Sicer pa se dandane-vele, da en človeški rod traja le 30 do 40 let.

O sanjah. Sanje čisto ne izvirajo samo iz zle podzvesti in niso samo izraz zatrtih želja. Pogosto vplivajo tudi zunanje okoliščine, katerim sledi več-ko enake sanje. Če imamo temo čez roke nategne-no rjuho, se nam rado sanja, da nas kdo objema si-pa nekaj pritiska na prst. Stebelec slame med post-na nočah ima navado za posledico, da se v spanju deloma razodenemo, sanje o mukah v mučnicah in neprijetnih občutek, da se izprehajamo napu-nagi po ulici ter vzbujaemo splošno ogorčenje. Če ima človek v spanju na nosu ali v tetih svilen re-bec, se mu sanja, da ga pokopavajo živega.

Nekdo je zaspal pri belem dnevu in sanjalo se mu je, da se je spoprijel s smejem, ki se mu je vedno bolj bližal, da bi planil nanj, nenkrat se je pa ustavil in pogremil v zemljo. Spet se je zbudi in opazil, da je zastrti velik črn oblak sonce, ki se je sijalo prej v obraz. Drugi je zaspal in smel je ne-prijetne sanje, da leži njegova glava na nakovalu in da razbija po nji kovač s kladivom. Ko se je zbudil, je res alital udarce kladiva po nakovalu v bližnji kovačnici. Na spanje odnomo sanje močno vplivata jed in alkohol. Če se človek pred spanjem preveč naje, se mu rado sanja, da se bori s kolo-vaj, da tlači na vso moč vrata sobe, v katero se li-jo z druge strani vlomilci itd.

Za kratek čas

Ženske... »Gospod ravnatelj, moja žena pravi, da mi morate povirati plačo.« »Dobro. Bom pa tak-jaz vprašal svojo ženo, ali je vam smem povirati plačo.«

Rešila deska. A: »Ali je res, da se mišlja obo-niti z Jero? Kako moreš ljubiti žensko, ki je ena kakor deska?« B: »Zato pa ima desko.« A: »A ko-ko? Torej rešila deska.«

Vsem naročnikom „DOMOLJUBA“

Prejeli smo toliko prednaročil za „Slovenčev koledar“, da je v tiskarni naročene naklade zmanjkalo.

Vendar se še vsak lahko naroči na Slovenčev koledar, seveda na po isti ceni kot dosedaj, ker moramo koledar ponatisniti in nas nova priprava za tisk dosti stane.

Koledar stane odsele za naročnike „Slovenca“, „Slovenskega doma“, „Domoljuba“ in „Bogoljuba“ 18— din.

Prednaročila po 18— din bomo sprejemali le do novega leta. Za nenaročnike stane 28 din. Za poslovni del je doplačati 6 din.

Zastopniki, storite svojo dolžnost in naberte novih naročnikov po 18 din.

Novi naročniki „Domoljuba“, ki se naroče na „Domoljub“ za celo leto 1941 dobe koledar tudi po 18— din.

Tudi cena 18 din je zelo niska, saj obsega koledar 256 strani, z ovitkom vred pa 260 strani.

Ko boste koledar videli v rokah Vaših znancev, boste šele pre-cenili kolike koristi bo za vsakega in prepričani smo, da bo koledar vsak naročil.

Zastopniki storite svojo dolžnost in izkoristite zlasti božične praznike, da nam pošljete novih naročnikov!

„Slovenčev koledar“

Ljubljana, Kopitarjeva 6

Naznanila

V ponedeljek 2. decembra je bil pri nas otvorjen trimesečni gospodinjski tečaj, katerega prireja Dekliški krožek pod okriljem ženske kršćanske socialne zveze. Tečaj je otvorila gospa Golobova iz Ljubljane, vodi ga pa gospodična Goršetova.

N. M. D.: Pošlane izjave radi nejasnosti ne moremo priobčiti. Sporočite natančen naslov. — Inzeratni oddenek.

Znižanje cen za umetna gnojila se je končno vendarle doseglo in sicer za tako važno gnojilo, kakor je apneni dušik. Zdi se v sedanjih časih skoro neverjetno, ko vidimo, da cene vseh drugih izdelkov in produktov rastejo. Cene kmetijskih pridelkov rastejo. Zato je prirodno, da dober kmet skuša čimveč pridelati, ker je danes pri pridelkih boljše zastutek. Večji pridelek pa se zlasti doseže z uporabo umetnih gnojil, ki so jih doslej v našem kmetijstvu zaradi previsokih cen premalo uporabljali. Ker so se sedaj cene apnenemu dušiku znižale, cene kmetijskih pridelkov pa se zvišujejo, mora vsak kmet videti, da je sedaj tisti čas, ko si more dohodke iz zemlje povečati. Tvorilca za dušik d. d. Ruše je znižala ceno apnenemu dušiku od 184 din na 140.80 din za 100 kg franko vagon vaska železniška postaja. Apneni dušik je v papirnatih vrečah. Davek na poslovni promet se plača posebej. To znižanje pa velja samo za vagonsko naročila, ki se izvršijo do konca tega leta. Gnojilo je treba takoj naročiti preko ministrstva za kmetijstvo (Diporis) v Beogradu. Vse zadržke lahko naročijo dušik pri Gospodarski zvezi v Ljubljani, ki bo naročila odposlala na Diporis.

Št. Vid pri Stitju. V nedeljo, 15. decembra, ob 3 popoldne bo v Prosvetnem domu lepa zgodovinska igra: Kapelica na Šmarini gorci. Godi se v aradnem vozu. Pridite pogledati! — Društvo knjižnica ima na razpolago okoli 400 knjig. Za manjši denar dobite pošteno čtivo za dolge čitnice. Knjižnica je odprta po ceni in deseti masi.

Šmarina pri Litiji. Prosvetno društvo v Šmarini pri Litiji vpisuje v nedeljo 15. decembra ob 3 popoldne v Domu Pinčarjevo dramo v treh dejanjih »Razvalina življenja«. Pridite, ne bo vam žal.

Bom! na pljučih!

Tisoči se ozdravili!

Zabavajte takoj knjigo o moji novi umetnosti prehranjevanja,

ki je le marljivo čitala. Ona mora poleg vsakega načina življenja pomagati, da se bolezen hitro premaga. Nečisto znojenje in težki prenehanja, težje telesa se vsi ter po postopnem časoma bolezen preneha.

Resni moji ozdravilne vede potrjujejo prednost te moje metode in jo radi priporočajo. Čim prej začnete z mojim načinom prehranjevanja, tem bolje.

Popolnoma zastoj! dobite mojo knjigo, iz katere boste črpali mnogo koristnega. Ker ima moj založnik samo 10.000 komadov za brezplačno razpošiljanje, pišite takoj, da se boste mogli tudi Vi priključiti med one srečneže.

Zbiralnica se pošilja:

Pannonia Apotheke, Budapest 72
Postfach 61, Abt. 2. 489.

Pri kašlju REMEDIA Guajacol SIRUP

v temle originalnem zavoju

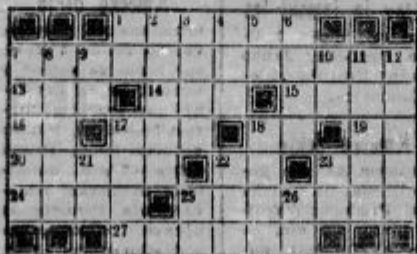
DOBIVA SE V VSEH APOTEKAH

Glavno zastopstvo za Slovenijo:
APOTEKA BAHOVEC, LJUBLJANA

RFC 8. 11. 1940

n. št. Jurij pod Kamom. V nedeljo, 15. decembra po prvi sv. maši bo občni zbor Kmetke zveze. Člani, kmetje, pridite polnoštevilno, cenimo in podpiramo to svojo edino stanovsko organizacijo, ki brani naše koristi.

Križanka

Besede pomenijo:

Vodoravno: 1. Skoraj. 7. Posrajina pri Palestini. 13. Prva Hevlika. 14. Doba. 15. Družna blaginja. 16. Predlog. 17. Vriska, poje. 18. Osebn. zaimek. 19. Polmer vrčtanega kroga. 20. Vrtno orodje. 22. Krafica naše bodoče samoppravne enote. 23. Ne govori. 24. Hrvatska reka. 25. Otrta. 27. Začimbe.

Navpično: 1. Predlog. 2. Umrli ljubljanski kanonik, eloviti pridigar. 3. Teško spanje. 4. Oče. 5. Pevska nota. 6. Zadnja beseda v očenašu. 7. Znamka enbolovcev. 8. Zaokroženost. 9. Predlog. 10. Kemična oznaka za prvine. 11. Izkopana zemlja. 12. Prijeten vonj. 17. Povelje. 19. Starogrški denarna enota. 21. Voznik. 22. Pride. 23. Nikalni. ca. 25. Kol. 22. Vod. 26. Kazalni zaimek.

Dobro domačo pijačo brez dodatka pravega endjevega napravite z

JABLINOM

Zavoj din 30.—, poštino zaračunamo posebej. Pošiljamo samo proti povzetju!

Drogerija Emona - Iv. Kanc

Ljubljana - Nebotičnik

Rešitev zadnje križanke:

Vodoravno: 1. Veriga. 6. Sod. 9. Slep. 10. Lipa. 11. AA. 12. Dinar. 13. Uvar. 15. Ol. 16. Trik. 17. Sv. 19. Vrat. 20. Alene. 22. Sin. 23. Proca.

Navpično: 1. Vaak. 2. Ela. 3. Re. 4. Iperit. 5. Ga. 6. Simovec. 7. Opal. 8. Dar. 10. Li. 12. Dr. 13. Uvar. 14. Ak. 16. Tri. 17. Sto. 19. Va. 20. AR. 21. Ne.

Človeški organizem potrebuje zlasti v zimski dobi vsaj enkrat dnevno toplo tekočino, katere ogreje notranje organe in jim pomaga pri izločanju. Ni pa vseeno, katere pijačo se poslužimo. Kava ali ruski čaj nista pogrejeta; vendar pa imata tudi slabe lastnosti. Zatorej pijte naš cvetlični »EMONA« čaj, našo zdravo, narodno pijačo. Z limono, rumom, žganjem ali mlekom vedno izredno okusen. Toda samo pravi »EMONA« cvetlični čaj v originalnih paketih lekarne MR. BAHOVEC v Ljubljani. Debi se povsod.

PREKLIC

Podpisani preključem in obžalujem, kar sem neresničnega govoril o g. Surk Ludviku, posebniku v Ljubljani. Izanska c. št. 189 in se mu zahvalujem, da je odstopil od tožbe.

Ljubljana, 28. 11. 1940.

JARC LEOPOLD

n. Hrastje pri Kranju. V nedeljo, 15. decembra 1940 vpisuje na FO ob 3 popoldne v Društvenem domu Langerjevo vojno dramo »Konjeniška potuljica, ki bo s svojo globoko in sodobno vsebino, kakor tudi z odlično igradbo, iznenadila obiskovalce. Na to igro iskreno vabimo vse naše prijatelje.

Gnojilne črpalke brzoparilniki štedilniki

GAMA

novi modeli, višek dovršenosti, odlični v rabl, 10-letna garancija, najnižje cene, izdeluje

Podržaj Ciril, lg 147 pri Ljubljani

št. Gotard. V nedeljo 8. decembra je imelo tukajšnje Prosvetno društvo redni letni občni zbor, ki je ob polni udeležbi lepo uspel. Po končanih poročilih odbornikov so bile volitve. Članstvo je poverilo bodoče delo dosedanjemu odboru. Za zaključek pa so naše igralske razveselili z burko: »Lazizdravnika«. Želimo, da se naše vrste še pomnože, da bomo delali skupno po geslu: »V čast božjo in korist naš rodale«.

n. V nedeljo, dne 1. decembra t. l. se je iz večernega avtobusa od Kranja do Domial izmuznil nizek rjav lovski pes brak jazbečar brez ovratnika. Komur je kaj znano o tem psu, naj javi proti primerni nagradi na naslov: Petelin Erna, Ljubljana, Področnik c. XII, št. 12.

»Ljubi moj mošček, zamenjajva mesto, mli se mi, da se čola nagibijete«

Naročite takoj »Bogoljub«!

Mali oglasniki

Vaša drobna vrstica ali uje prostor velja za enkrat 5 din. Naročniki »Domoljuba« plačajo samo polovico, ako kupujejo kmetijske potrebščine ali prodajajo svoje prideleke ali iščejo poslov, oziroma obrtniki, pomočnikov ali vajencev in naroba. Pristopnine za male oglase se plačuje vnaprej.

Moške obleke

perilo in vsa oblačila po prijaznem nizkih cenah si nabavite pri Prekerju - Sv. Petra cesta 16 - Ljubljana.

Brinje in fige

na šganjekuho ima na zalogi trvdka - Ivan Jelačin, Ljubljana - Askerjeva cesta 1 - telefon 16-47.

Smekvo

najceneje dobite pri Osoltnu v Škofjanu, p. Dob.

Hlapec

od 18 let naprej sprejem. - Skorlep, Mala vas 5, p. Ježica.

Diesel motor

na nafto, s vozom in žago, za vsak pogon, v najboljšem stanju, prodam ali tudi zamenjam za les. - Pavel Lukani, Krašnja št. 26 Lukovica.

Lepa posvetva

hisa s gospodarskim poslopjem, 13 ha zemlje, 7 glav živine, več prašičev, s vsemi prilikami, s posejanimi njivami, ob banovinski cesti, bo prodano na prostov, sodni javni dražbi 17. decembra t. l. ob 9 dopoldne na licu mesta na Gorici št. 1. Natančneje se izve na Gorici št. 3 pri Moravčah.

Pešeno kuharico

ki zna kuhati dobro meščansko hrano, in

Veverične,

janke in vse druge vrste kože od divjadi - kupuje stalno in tudi svinjsko ščetino ter plačuje dobro D. Zdravlj, trgovec, Stari trg 30, Ljubljana.

Čreslo

jezice in vse vrste surove kože - kupuje stalno usnjarna - J. Lavrič, št. Vid pri Stični.

Jaslica

primerne za cerkev ali za dom, 130x70 cm, pastirci 12 cm, ročno umetno delo - poceni naprodati. - J. Janesič, Menges 50.

Jesenove hlode

od 18 cm naprej ponudite na: B. Kolb, št. Vid nad Ljubljano.

Indust. smekve

vedno na zalogi po najnižji dnevni ceni pri trvdki Ivan Pilek, Ljubljana, Lin-garjeva ulica 1 (Kne-zkofjska palača).

Več živalnih strojev

(konkursnega nakupa) prvovrstnih znamk, a 20 letno garancijo, je poceni naprodati pri »Promet« v Ljubljani, nasproti Križanske cerkve. Tudi ob nedeljah dopoldne na ogled.

Posvetva

na katerem se radi 3 glave živine, v blizini Industrijskega revirja, prodam. Cena po dogovoru. - Izve se pri Filipček Viktorju v Zagorju ob Savi.

Bik

montafonoc, 27 mesecev, licenciran, dober plemenjak, ugodno naprodati. Ferkulj Frano, Raplovo - Struge na Dolenjskem.

Pekovskega vajenca

15-17 let starega - sprejemem. Hrana in stanovanje v hiši, učna doba 3 leta. Naslov v upravi »Domoljuba« pod št. 18.344.

Barometer

dobite zastoj, ako pošljete za stroške 5 din v znamkah na: Barometer, Ljubljana 1, poštni predal 18.

Pridno sobarico

ki zna nekoliko šivati, sprejemem. Ponudbe na A. S., Ljubljana, Dalmatinova ulica 5/L.

Fige in brinje

dobite sopot pri trvdki Fran Pogacnik, Ljubljana, Tyrseva c. 35. Javna skladišča.

Kmečko dekle

pošteno, vajeno tudi kuhanja, sprejemem. - Lampetova ulica 15, Ljubljana.

Služkinje

sprejemem za kmečka dela. - Koman Vinko, Vodnikova cesta 241, p. št. Vid nad Ljublj.

Brezov in jamski les

kupujem vsako količino. Ponudite: Janko Lukan, Krašnja 26 - p. Lukovica.

Kmečko dekle

sprejemem za vsa gospodinjstva in vrtna dela. Prednost starejša, plača 350 din. - Angela Kunateli, gostilna, Ježica.

Zrebata

5 mesecev starega, in vola, 3/4 leta starega, prodam. Jenko Alojz, Klane 22, Komenda.

Pečarijo

v Mengšu oddam v najem. Vprašati: Topole 14.

Posvetva

12 mernikov posetve, gozd itd., zaradi ne-litve takoj prodam. - Urnank Anton, Straz 15, p. Lukovica.

Dekle

za vsa kmečka dela in za gostilno sprejemem. Knez, Rašica, p. št. Vid nad Ljublj.

Kmečko skrinjo

starinsko, dobro ohranjeno, kupim. Ponudbe upravi »Domoljuba« pod zn. »Skrinja« 19.004.

Šivilja

gre šivat na dom. Naslov pove uprava »Domoljuba« pod 18.846.

Pridno dekle

pošteno in kračansko, stare do 40 let, išče za vsa kmečka dela trgovce in posestnike na deželi. Stalna služba. Naslov v upravi »Domoljuba« pod št. 18.997.

Kmečko dekle

pošteno, 16-18 let, vajeno otrok, sprejemem v pomoč gospodinjstvi. Naslov v upravi »Domoljuba« št. 18.993.

Kmečko dekle

urno, snažno, pošteno, vajeno molze 2 krav, sprejemem za pomoč v kuhinji in za krmljenje par prašičev. Starost 20-30 let. Nastop s novim letom. Hrana dobra. Plača dananjim razmeram odgovarjajoča. Ponudbe na upravo »Domoljuba« pod »Gorenjka« 19.043.

Več mizararjih

pomočnikov na tega mizararska dela sprejemem Pavel Okorn, mizarstvo, Škofja Loka.

Kmečko dekle

s deželo, izučeno šivanja, išče službo pomočnice. Naslov pove uprava »Domoljuba« pod št. 19.044.

Tri ovčje kože

kosmate, ustrojene - prodaj Bealaj Frano, Preška 26, Medvođa.

Posvetva

hišo s gospodarskim poslopjem v dobrem stanju, 10 minut od občinske ceste, prodam za 75.000 din. - Naslov v upravi »Domoljuba« pod 18.732.

Svinjske kože

domače, surove, kupujem stalno po najvišjih cenah. Nakupovalci surovih kož naj se po možnosti osebno ogledajo pri meni. - Ivan Prešern, tovarna čevljev, Kranj.

Kovači in posestniki!

Osi, vzmeti, šine in zavore za vozove, prvovrstno orodje, razne vijake in dr. dobite v železnini

Fr. Stupica, Ljubljana
Gospodarska cesta 1

Naročite ing. Presljevo

preparate:

»Mikrocin« proti mišim, podganam in voluharjam.
»Kusolin« proti ščurkom in švabom.
»Palcem« proti bolham in stenicam.
»Mortomel« proti moljem in drugemu mrčesu.
»Doliscin« proti koščem (prašički) in ribicam.
»Anobloc« proti lesnemu črvu.
»Merial« proti hišni gobi.
»Nagall« proti sušanji gallobi krompirja, rope itd.
»Lepusin«, maža proti zajcu.
»Arbotan«, drevesna maža za rano.
»Cepilac« smolec itd. itd.

v vseh ostalih primerih po predhodnem posvetu. Vse preparate sestavljam samo po naročilu. Poob. agr. ing. PREZELJ, specialist za rastlinske bolezni (fitopatolog), Ljubljana, Welleva ulica 3, tel. 34-73, št. šek. rač. 13.382. Uradne ure od 8 do 12.

Prostkušen redilni prašek

„Redin“ za prašike

Vsak kmetovalec si lahko hitro in s malimi stroški zredi svoje prašiče. Zado- stuje že 1 zavitek za 1 prašiča ter stane 1 rav. 8 din, po polti 19 din, 3 zav. po polti 35 din, 4 zav. po polti 45 din. - Mnogo zahtvalnih pisem. Poslote: pravi Redin se dobi samo s gornjo alko. Prodaja drogerije Kam. Ljubljana, Zidovska ul. 1. Na deželi pa zahtevajte Redin pri Vsakem trgovcu ali zadrugi, ker si pripravite polnino.

Gospodinja, žene in dekleta,

Vaš list je „Kmečka žena“!

Pišite po eno brezplačno ševilko, v kateri bo neko poseben razvojni pismo za Vas!

Uprava Mariber, Koroška cesta 5.

Primeren dar za Božič je knjiga: Kartuzijani in Kartuzija Pleterja

ki nam odkriva pogled v nepoznani svet, s 108 slikami, v bakrotisku na najfinjšem šamoa papirju. Cena 40 din; za dijake in prosvetne knjižnice 20 din. Naročuje se KARTUZIJA PLETERJE, p. St. Jernej Dravaka banovina

Janko: »Jaz sovražim ljudi, ki govorijo s mojim hrbtom.«
Stanko: »Jaz tudi, zlasti, kadar sedim v kinu.«

Kupujte pri trvdkah, ki oglašajo v „Domoljubu“!

»Domoljuba« stane 30 din za celo leto, za tuzemstvo 60 din. - Dopolne in spise sprejema uredništvo »Domoljuba«, naročnice, inserate in reklamacije pa uprava »Domoljuba«. - Oglaš se zaračunava po posebnem ceniku. - Telefon uredništva in uprave: 40-64. Izdajatelj: dr. Gregorij Pečjak. - Urednik: Jože Košček. - Za jugoslovensko tiskarno: Jože Kramarič.